

איתמר נתן

אוצרות השיפוט העברית

גלריית אותיות אמנותיות למעצבים

בציר 2017

בית אֶקֶד

בית היוצר לאות העברית

איתמר נתן

אזרחות הטכניפונגהפיה העברית

גלרית אותיות אמנותיות למעצבים

בציר 2017

מעצבים נכבדים

'בית אלף' הינו בית יוצר לעיצוב ופיתוח אותיות וטיפוסי אות בעברית. המיזם הזה נוסד מתוך רצון לענות על הצורך בטיפוגרפיה איכותית ואמנותית בעברית, ואפרט:

כמעצב גרפי וכמי שעוסק בעיצוב ועימוד ספרים וכדו', תרתי והיפשתי כל העת אחר פונטים ייחודיים ואמנותיים שיתפקדו היטב הן מהבחינה הוויזואלית, והן מהבחינה הטכנית. ככל ההיצע הקיים כיום בשוק הטיפוגרפיה העברית, לא מצאתי בדיוק את מה שהיפשתי. ואני מתכוון בעיקר לפונטים מסורתיים או בעלי קונטציה מסורתית.

כאספן ספרים עתיקים, נוכחתי לדעת שכימים עברו בכתי הדפוס היהודיים, יצקו וגילפו טיפוסי אות יפים ונאים במיוחד, שלא כהיום שישנם מעצבים ומעמדי ספרים ברמות שונות, בעבר, אלו שעסקו במלאכת הדפוס, היו רכי אמנים, ציירים וטיפוגרפים שהוציאו תחת ידם יצירות פאר, למרות הטכנולוגיה המסורבלת של אותם ימים שרחוקה מרחק מאות שנות אור מאחרון המחשבים שלנו.

מי שעין אמנותית לו, יודע לראות ולהעריך - מעבר לאותיות השכורות והבלתי מיושרות - את גדלותם האמנותית.

מכאן אני מגיע לתובנה הבאה, אם היינו יכולים לקחת את היסודות האמנותיים והעיצוביים של רכי האמנים מדורות עברו, ולשלב אותם עם הודע והכלים הטכנולוגיים שלנו, הרי שהיה יוצא לנו תוצאות מדהימות ויצירות פאר!

זהו במילה אחת תמצית הרעיון שלי.

השילוב והמיזוג בין יין ישן לקנקן חדש!

כמוכן בהתאם לתוכן העיצובי ואופי הפרויקט שלפניכם, לעיתים נדרשת חדשנות עיצובית ללא נגיעות ושילוב ניהוח ישן, ולעיתים השילוב מתבקש מאלי, הרעיון ברור.

מהמקום הזה, אני מגיע לייסוד הבית הזה - 'בית אלף' - בית יוצר לאות העברית. מעבר להיותי יוצר ומעצב פונטים מקוריים, אני רואה כזה זכות גדולה ושליחות להביא לקדמת הבמה הטיפוגרפית ולאחלי ספר טיפוסי אות ישנים - חדשים ומלוטשים אשר הגיע שעתן להפציע שוב ברוב פאר והדר וברמה טכנולוגית גבוהה.

נדרתי כארבע קצוות, נברתי באוצרות וגנוזות, אצרתי אל חקי טיפוסי אותיות, מליזורנו ושונצינו, מסלאוויטא ומקזבלנקה, מצפון ומדרום, ממזרח וממערב. ועדיין אני בעיצומו של המסע והפרוייקט טרם הושלם. לעת עתה כנסתי וקיצצתי את כולם לפונדק אחד והנה הבציר לפניכם.

איתמר נתן

בית אלף

בית היוצר לאות העברית
www.beitalef.co.il

בית אלף + איתמר נתן
עיצוב ופיתוח טיפוסי אות בעברית
050-2643860 + 0527-140-139
בני ברק, ישראל
betalef2015@gmail.com

מילים עבריות

קטלוג שלפניכם, אינו עוד קטלוג פונטים, הוא גלריה.

גלריית יצירות אמנות!

יש גלריות עם מדפים, ויש גלריות עם דפים...

וכמו בכל גלרייה, גם כאן אתם מוזמנים להיכנס, לשזוף את עיניכם מיצירות פאר, פונטים ואותיות עבריות שנוצרו, עוצבו ולוטשו ביד אמן, תוך שימת דגש על עיצוב מוקפד וגימור מושלם כיאה וכיאות לאותיות הקודש.

שלא כמו בכל יצירת אומנות שנועדה לתצוגה על מדף, יצירות אלו מונחות על הדף, תוכלו לעשות בהם שימוש ביצירה שלכם פעם כחומר גלם, ופעם כתכלין, ולשרדג כל עבודה לרמה של יצירת אמנות!

כשהטיפוגרפיה מושלמת, יודע כל מעצב, העיצוב הופך להיות משני, האותיות, הן שמדברות ומספרות את הסיפור.

פונט טוב, כמוהו כיון, משכיח עם השנים, מוסיף יוקרה לכל אידוע, וכבוד לכל שמחה.

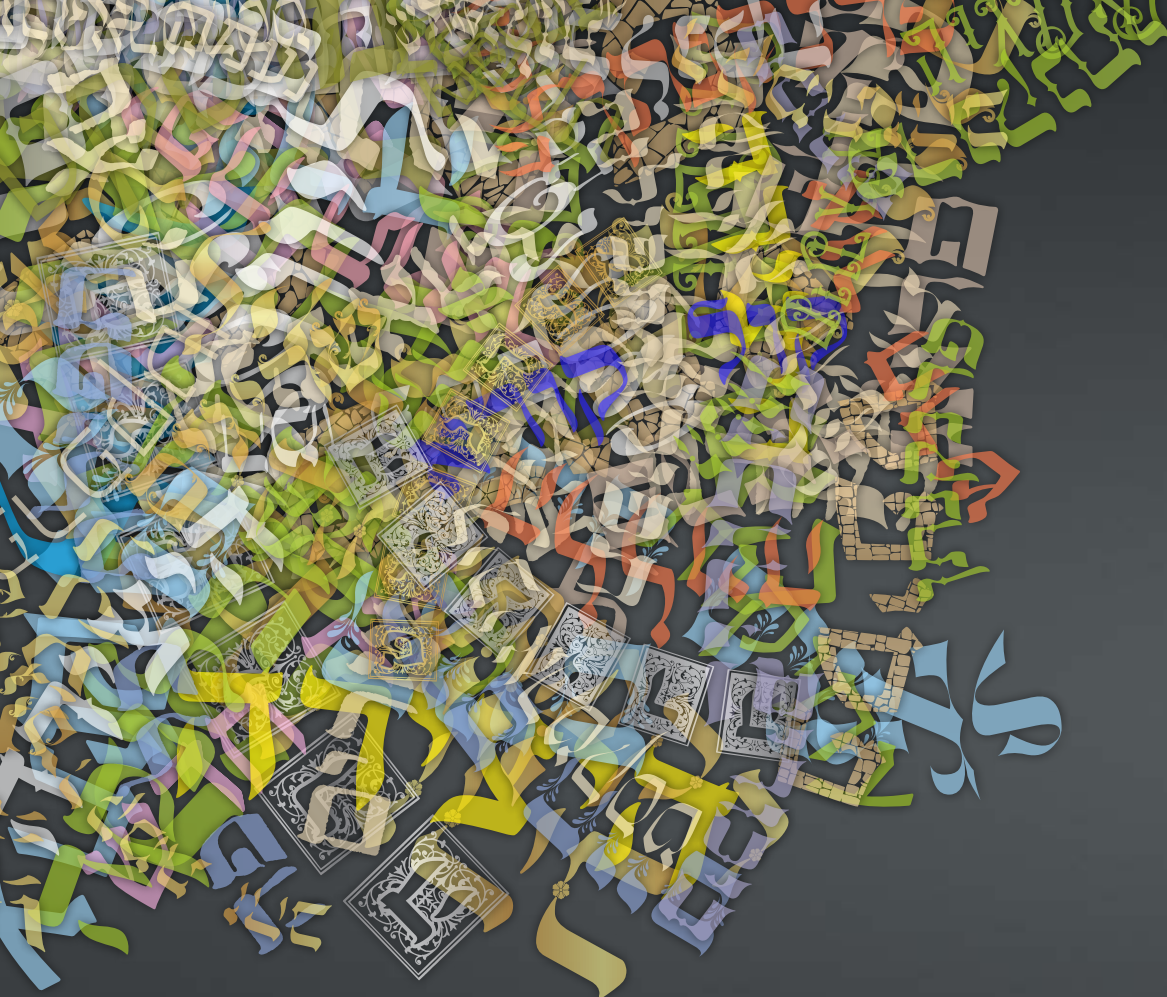
מסיבה זו, תשמחו לגלות בין דפי הגלריה את פרויקט 'Old' והדר' בו שיחזרנו פונטים ישנים ועתיקים אשר השביחו עם השנים אולם פסו מן השוק ומאהלי ספר. השיחזור בוצע בדיוק מושלם, אחר עבודת מחקר מקיפה ומעמיקה, ומתוך כבוד לרבי האמנים מן העבר אשר יצרו את הפונטים במקורם כאותיות בלט להדפסה, תוך שמירה על הניחוח הישן והעתיק אשר מעלה זכרונות אפופי נוסטלגיה.

כמו"כ ביצענו רסטורציה לכתבי יד מפוארים מהגדות אומנותיות עתיקות ומספרים נדירים מאוצרות העם היהודי.

בנוסף לרסטורציה עוצבה לחלק מהפונטים העתיקים גם גירסה עדכנית ומחודשת.

הצטרפו אלינו למסע טיפוגרפי בין משעולי האותיות, תהנו מהאווירה המיוחדת והייחודית לכל אות ופונט, מהארומה והניחוח הנוצר כמו מאליו בין השורות. ומן הבציר המוצע לפניכם.

בית אלק, וכל האותיות

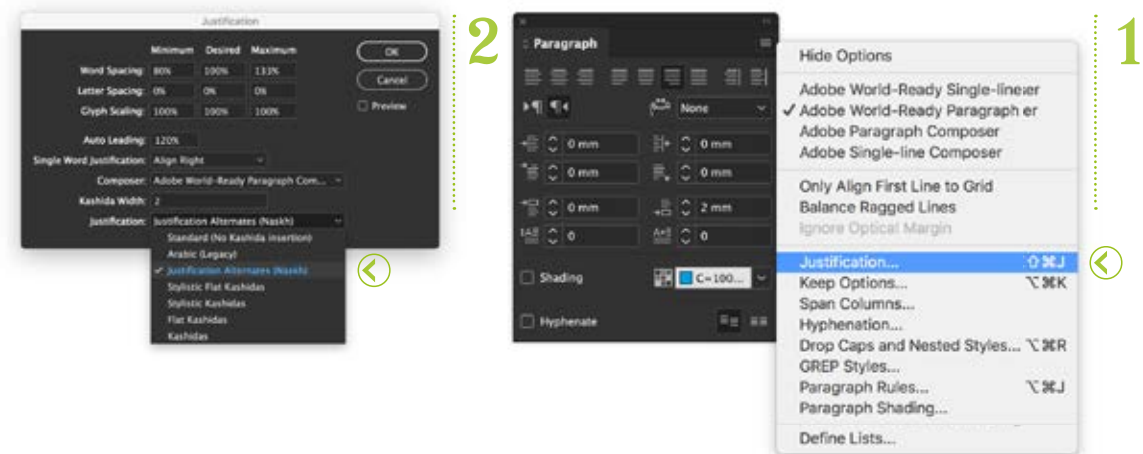
כל הפונטים בקטלוג הם כפורמט אופן טייפ עם ניקוד מושלם וליגטורות - אותיות מתרחכות ומתחלפות. רוב הפונטים מכילים גם גליף חילופי לאות ל' כפופה או בעלת צוואר נמוך מעט. כמו כן, חלק מהפונטים מכילים גם גליף חילופי לאות ע' בעלת קו בסיס ישר. להלן אופן השימוש הנכון בהם:

אותיות מתרחכות

באופציית האותיות המתרחכות ניתן להשתמש בתוכנת אינדיזיין בשני אופנים:

אפשרות ראשונה

בנימוד טקסט, בשיטת יישור בלוק יש לפעול בהתאם להוראות אלו:

אפשרות שנייה

ככל שיטת יישור שהיא ראשית, יש להפעיל את האופציה הבאה:

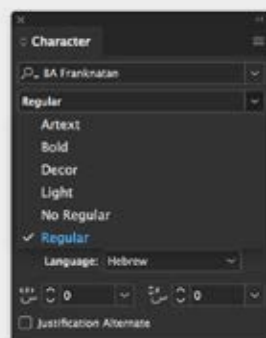
לאחר מכן אופן הפעולה הוא כן, אחרי האות המיועדת להרחבה יש להוסיף את הסימן הזה: < (במקש האות ת' במקלדת, יש ללחוץ בצירוף מקש shift)

הפעלת אותיות מתרחכות

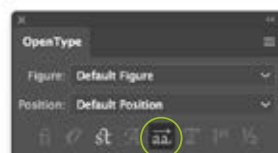
תוצאה	פעולה
<ד	ד
<ה	ה
<ח	ח
<ט	ט
<ל	ל
<ס	ס
<ר	ר
<ת	ת

בחירת משקלים

כמשפחות פונטים המכילים מספר משקלים, כל המשקלים הינם תחת תחת השם הכללי של הפונט באופן כזה:

באילוטריווד ניתן להפעיל אופציה זו כך:

אפשרות שנייה ועדיפה

אופציה נוספת ועדיפה יותר לכיפוף ה' הרגילה והמורחבת היא כמו באותיות המתרחכות בצירוף המקש > ראה דוגמא

הפעלת ל' כפופה	פעולה
>ל	ל
ל' מורחבת כפופה	><ל

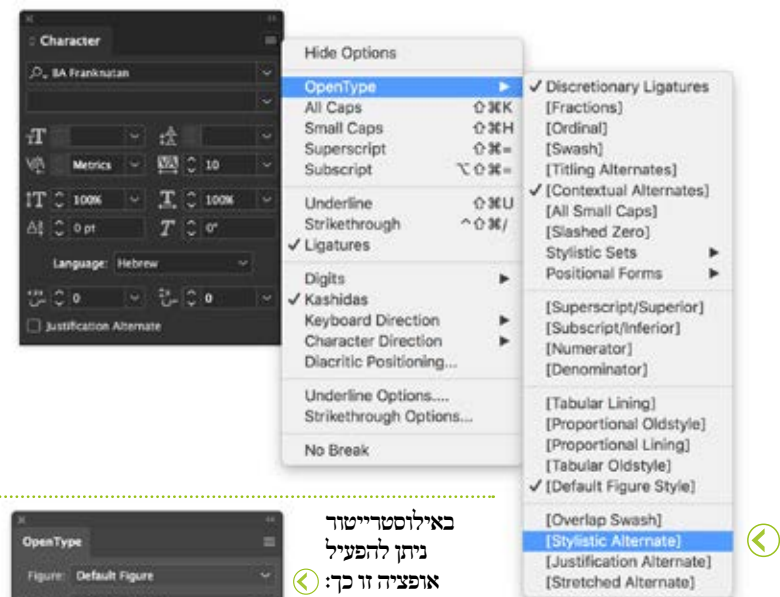
טיפ קטן!

תוכנת אינדיזיין מכילה תקיית פונטים עצמאית מלבד הפונטים המותקנים במערכת ההפעלה. לשימוש ייעיל וחלק בפונטים ובמשקלים השונים, עדיף להעתיק את הפונטים לתקיית font בתקיות התוכנה, מניסיון זה פוטר ומונע תקלות רבות.

אותיות חילופיות

באופציית האותיות החילופיות ניתן להשתמש בתוכנת אינדיזיין בשני אופנים:

אפשרות ראשונה

באילוטריווד ניתן להפעיל אופציה זו כך:

היצירה

ביכורים
 שחרית
 תפילות
 אור חדש
 היצירה
 יפה תואר
 רקמת זהב
 עתיקות
 פרפקטו
 נעמה
 פונטוב
 הצורף
 ניצוצות
 סינרגיה
 ציטו
 מים חיים
 שריגים ופארות
 פסיפס
 ליבי • עתיק
 למדינו-לבי
 ליורנו • עתיק
 ויניציאה עתיק
 שונצינו עתיק
 סלאוויטא עתיק
 פראג
 קובלנקא
 קראת קודש
 קול קורא
 תפילות ישרים
 פרנקנתן
 הללויה
 הפתח
 קובלנקא

בהגות אופטימלי והקפדה על הפרטים הקטנים. ריווח ייחודי שיטת ריווח יחודית, היצרת קריאות בהירה ונעימה לעין ללא מרווחים מיותרים בין אות לאות המכבידים את הקריאות. יעילות מרבית אופן יצירת הפונט נעימה לעין הוד הקפדה על מינימום נקודות וקטנות מהאביזרי מהותיות הגרפיות. ניקוד קטן ומדויק הנקוד כמובן מדויק אך גדלותו היא מידתו הקטנה, במידה

גמישות ודינמיות

הפונט מכיל כתוכו כסטנדרט סט גליפים אלטרנטיביים כגון אותיות מתארכות, מתקפלות ומשתלבות - בלחיצת מקש.

ניקוד קטן ומדויק

הניקוד כמובן מדויק אך גדלותו היא מידתו הקטנה, כמידה כזו שאיננו מפריע לקריאה ואיננו מציק בעין.

יעילות מרבית

אופן יצירת הפונט נעשה תוך הקפדה על מינימום נקודות וקטור, מה שצורך פחות משאבי זכרון מהתוכנות הגרפיות.

ריווח ייחודי

שיטת ריווח יחודית, היצרת קריאות בהירה ונעימה לעין ללא מרווחים מיותרים בין אות לאות המכבידים את הקריאות.

ביצוע מלוטש

כהתאם לעיצוב המוקפד, גם הפונט עצמו נבנה בטכנולוגיות מתקדמות בתכנות אופטימלי והקפדה על הפרטים הקטנים.

עיצוב מוקפד

אותיות מסותתות ומעוצבות ביד אמן, במטרה ליצור כל אות יפה לחוד וביחד, ועם זאת לשמור על הקריאות והאחידות.

ביכורים

הגיל ♦ הקורטיזי ♦ קמוע

זהו הפונט הראשון שעיצבתי לצורך עיצוב הגדה של פסח, הפונט עוצב בהשראת טיפוסי אות שהיו בשימוש בארצות אשכנז, בהגדות של פסח ובפרטי יודאיקה ואמנות אחרים.

ביצוע מלוטש

בהתאם לעיצוב המוקפד, גם הפונט עצמו נבנה בטכנולוגיות מתקדמות בתכנות אופטימלי והקפדה על הפרטים הקטנים.

משקל הקורטובי

עיצוב האות: איתמר נחן

אבגד הוזה טיכך למ
 סנסעפף צץ קרשת
 דהכלסרתפללא: „!?”

משקל הגיל

אבגד הוזה טיכך למסנסעפף צץ קרשת

משקל קמובי

אבגד הוזה טיכך למסנסעפף צץ קרשת

שיטת הדפוס של גוטנברג

החלק החדשני והמורכב ביותר בדפוס של גוטנברג היה שיטת יציקת האותיות. את צורת האות היו חורטים על קצהו של מוט מפלדה רכה. לאחר החרטה היו מחשלים את הפלדה, וכעת האות חקוקה בקצהו של מוט מפלדה שישמו רושמת.

תבנית מתפרקת, רב פעמית. סוגרים את התבנית על האמורה ויוצקים לתוכה עופרת נוזלית. העופרת ניתכת בטמפרטורה נמוכה יחסית,

ולכן היא מתאימה ליציקה, ומאידך היא קשה מספיק עקל מנת לשמור על צורתה רנחת הלחץ של מכבש הדפוס. הגובה של כל האמהות של אות דפוס בגודל מסוים זרהה, על מנת שניתן יהיה לסדר מהן שורות אותיות זו מעל זו, אך הרוחב של כל אות יכול להיות שונה. זמן קצר לאחר היציקה האורת מתקררת ומתקשה. אז פותחים ארת התבנית,

שחרית

התפתחות מפונט 'ביבורים', הגג והבסיס של האותיות נשאר כפי שהיו והרגל קיבלה עובי מסויים

אבגד הוזהטי כך למ סנן סעספף צץ קר ש ת ד החכלסרת פלא: „! ?”

שיטת הדפוס של גוטנברג

החלק החדשני והמזדקב ביותר בדפוס של גוטנברג היה שיטת יציקת האותיות. את צורת האות היו חודטים על קצהו של מוט מפלדה דכה. לאחר החריטה היו מחשלים את הפלדה, וכעת האות חקוקה בקצהו של מוט מפלדה שישמו דושמת.

תבניות מתפרקת, רב פעמית. סוגדים את התבנית על האמהה ויוצקים לתוכה עופרת נוזלית. העופרת ניתכת בטמפרטורה נמוכה יחסית, ולכן היא מתאימה ליציקה, ומאידך היא קשה מספיק על מנת לשמור על צורתה תחת הלחץ של מכבש הדפוס. הגובה של כל האמהות של אות דפוס בגודל מסוים זהה, על מנת שניתן יהיה לסדר מהן שורות אותיות זו מעל זו, אך הרוחב של אות יכול להיות שונה. זמן קצר לאחר היציקה האות מתקררת ומתקשה. אז פותרים את התבנית, האות נופלת מתוך, וניתן לצקת בתבנית אות נוספת.

לאחר שיוצקים מספר גדול של אותיות, ניתן לסדר מהן דפים. הסדר היה מכניס אותיות בודדות בזו אחר זו למקל שחרוץ

תפילות

רגיל • דקורטיבי • ארטקסט

התפתחות מפונט 'שחרית', הפעם, הרגל נשארה ואילו הגג והבסיס קיבלו דיכוך ועיגול מסויים. פונט פופלדי מאד שזכה להצלחה דברה, מאז שיצא לאור עולם, הופיע במאות כריכות ספרים ופרסומים שונים.

משקל דגיל

עיצוב האות: איתמר נחן

אבגדהזחטייבךלמ
 סנוסעעפףצץקדשת
 דההכלםרתללא:„”!?!⬅➡

משקל דקודטיבי

אבגדהזחטייבךלמ
 סנוסעעפףצץקדשת

משקל ארמקסט

אבגדהזחטייבךלמ
 סנוסעעפףצץקדשת

בעבר, אלו שעסקו
 במלאכת הדפוס, היו
 רבי אמנים, ציירים
 וטיפוגרפים שהוציאו
 תחת ידם יצירות פאר,
 למרות הטכנולוגיה
 המסורבלת של אותם
 ימים שרחוקה מרחק
 מאות שנות אור מאחרון
 המחשבים שלנו.

אזר חדש

רגיל • בולד • קל

פונט כתב יד קליגרפי, עדין ואלגנטי, מסורתי וחגיגי, מתאים גם לטקסט ריז לא ארוך.

עיצוב מוקפד

אותיות מסותתות ומעוצבות
ביד אמון, במטרה ליצור כל
אות יפה לחוד וביחד, ועם זאת
לשמור על הקריאות והאחידות.

היצירה

בולד • הגיל • קל • דקורטיבי

ריווח ייחודי

שיטת ריווח ייחודית, היוצרת קריאות בהירה ונעימה לעין ללא מרווחים מיותרים בין אות לאות המכבידים את הקריאות.

יפה תואר

פונט יפה תואר, מבוסס על אותיותיו של חקק האותיות גליאלמו לה-בה

שְׁקֵעָה חֲמָה, יֵרֵד הַלַּיִל
עַלֵּי עֶרְב נָטוּ
וְעַלֵּי לַי כְּנֹודֵי שְׁקֵטוּ

עַל יִצְוֵי אֲנִי, עֲדֵי אֶעֱרָדָה,
טָדָם אֶקִּיץ, חֲלוּמֵי אֶשִׁירָדָה.

משקל הגיל

עיצוב האות: איתמר נחן

אבגד הוזה טי כך למ
סנן סעפפ צץ קר שת
דהחנלסרת ללא: „!?”

משקל הגיל

אבגד הוזה טי כך למ
סנן סעפפ צץ קר שת

שיטת הדפוס של גוטנברג

יוהן גוטנברג פיתח את תהליך הדפוס בסביבות שנת 1450. לפני פיתוח הדפוס, הדרך המעשית היחידה לשכפול טקסטים היתה העתקתם ביד. התהליך שפיתח גוטנברג, ושתוך שנים מעטות הפך לנפוץ בכל אירופה, היה מבוסס על שלושה מרכיבים עיקריים: שיטה יעילה ליציקת כמות גדולה של אותיות בודדות מסגסוגת עופרת, שיטה לסידור אותיות העופרת לכלל דפים

שלמים של טקסט, ושיטת דפוס שאיפשרה לשכפל את גלופות המתכת שנוצרו מסידור האותיות על דפי נייר. תהליך הדפוס של גוטנברג נשמר ללא שינויים מהותיים במשך כארבע מאות שנה; שינויים בתהליך החלו לקרות רק מהמאה התשע עשרה. (אם כי צורת אותיות הדפוס הלטיניות השתנתה באופן מהותי במהלך ארבע מאות השנים הללו.)

החלק החדשני והמורכב ביותר בדפוס של

רקמת זהב

עתיקות

רגיל • בולד • נבד • קל

← כתב עברי קדום →

ניקוד קטן ומדוייק

הניקוד כמובן מדוייק אך גדלותו היא מידתו הקטנה, כמידה כזו שאיננו מפריע לקריאה ואיננו מציק בעין.

משקל דגיל

עיצוב האות: איתמר נתן

א בגד הו זח ט י כך ל פ
ס נן ס ע פ פ צ צן ק ד ש ת
דהחלסרתללא:..!?"!+👉👈

משקל כבד

א בגד הו זח ט י כך ל פ
ס נן ס ע פ פ צ צן ק ד ש ת

משקל בולד

א בגד הו זח ט י כך ל פ
ס נן ס ע פ פ צ צן ק ד ש ת

משקל קל

א בגד הו זח ט י כך ל פ
ס נן ס ע פ פ צ צן ק ד ש ת

הכל בגזרת עליון

| איתמר נתן |

העט, בין האצבעות, הראש, בין הידיים.
על השולחן, מונח הדף, ריק עדיין.
המחשבות, זורמות, מבקשות לצאת בנשיפה,
אך אפס, הדיו בעט - קפא.

הרגשות גואים עד סף המילה,
אך - למען ה' - איה ההתחלה!?

הדף נותר חלק - והמצח מקומט.
על מה אחשוב - ומה אכתוב.
על מה אהרהר - ומה אשורר.
על מה אתביית - ומה אתפייט.

כלום אזלו המילים,
או שמיא תמו העינינים,
הכי, פסו הנושאים!?

ובשהדף ריק, והעט בין הידיים,
והמילים, מרחפות בינו לבין השמיים,
או אז, מנצנצת הידיעה, ההרגשה וההכרה -
כי אתה אינך ארון למילה, אך לא בעל ההגדרה,
כי לא הופקד בידך החומר, כי אם הצורה...
וכי אך לו יפסיר הדיו - לא תיכתב שורה.

תפילה חרישית נישאת איפא,
אל בורא הכתב והמכתב:
לך המילה - ואלוך התהילה,
לך השורה - ואלוך השירה,
שים נא מילים בזו העת - בזה העט.

על השולחן, עדיין מונח הדף,
ממתין לספוג את המילים המרחפות,
והתפילה, נתקבלה למעלה,
המילים, החלו זורמות לכאן, למטה.

המחשבות לעומתן, האטו מזרימתן,
הן התיצבו, הסתדרו בשורות,
הפכו לאותיות ומילים,
או אז, נחו המילים נפרשו על פני הדף,
והרי הם לפניכם - לידע ולהודיע,
כי לא יועיל הכישרון, אך לא התבונה וההיגיון,
כי הכל, הכל בגזרת עליון.

פרפקטו

דקיק • דק • רגיל • רגיל • כבד

פונט קלאסי, עדין ואלגנטי, רב שימושי.

איזדו חכם?
המכיר את
מקומו!

משקל רגיל

אבגד הוזח טי כ כן למ
סנסעפפץ קרשת

משקל רגיל

אבגד הוזח טי כ כן למ סנסעפפץ קרשת

משקל רגיל

אבגד הוזח טי כ כן למ סנסעפפץ קרשת

משקל קל

אבגד הוזח טי כ כן למ סנסעפפץ קרשת

משקל דק

אבגד הוזח טי כ כן למ סנסעפפץ קרשת

משקל דקיק

אבגד הוזח טי כ כן למ סנסעפפץ קרשת

נעמה

רגיל • קל • קליל

לזכר המעצבת נעמה הנקין הי"ד.

נעמה הי"ד יזמה קורס 'טיפוגרפיה למעצבים', כאשר יצרתי עמה קשר להתעניין על מהות הקורס ועל התועלת שתצמח לי ממנו, ביקשה נעמה שאשלח לה עבודות שלי, לבשעלחתי לה השיבה לי ביושר וכנות שאפינה אותה בפשטות: אין לי מה לתרום לך בתחום הטיפוגרפיה, אבל אני מציעה לך להשקיע בתחום וליצור עוד ועוד פונטים ייחודיים. אפשר לומר שהיה זה אחד הזרזים לפרוייקט 'בית אלף'. הפונט הזה מוקדש לזכרה ונקרא על שמה.

יהי זכרה ברוך!

וְנִקְיִתִּי דָמָם לֹא נִקְיִתִּי

משקל רגיל

אבגדהוזחטיכךלמ סנןסעפףצץקרשת

משקל קל

אבגדהוזחטיכךלמסנןסעפףצץקרשת

משקל קליל

אבגדהוזחטיכךלמסנןסעפףצץקרשת

עיצוב מוקפד אותיות מסותתות ומעוצבות ביד
אמן, במטרה ליצור כל אות יפה לחדוד וביחד,
ועם זאת לשמור על הקריאות והאחידות. ביצוע
מלוטש בהתאם לעיצוב המוקפד, גם הפונט עצמו
נבנה בטכנולוגיות מתקדמות בתכנות אופטימלי
והקפדה על הפרטים הקטנים. ריווח ייחודי שיטת
ריווח ייחודית, היוצרת קריאות בהירה ונעימה לעין
ללא מרווחים מיותרים בין אות לאות המכבידים
את הקריאות. יעילות מרבית אופן יצירת הפונט
נעשה תוך הקפדה על מינימום נקודות וקטור, מה
שצורך פחות משאבי זכרון מהתוכנות הגרפיות.
ניקוד קטן ומדויק. הניקוד כמובן מדויק אך גדלותו
היא מידתו הקטנה, במידה כזו שאינו מפריע
לקריאה ואינו מציק בעין. גמישות ודינמיות הפונט
מכיל בתוכו כסטנדרט סט גליפים אלטרנטיביים

כגון אותיות מתארכות, מתקפלות ומשתלבות -
בלחיצת מקש. נוסטלגיה מבחר פונטים היסטוריים
ונוסטלגיים במרקם עתיק מהמשובחים שבבתי
הדפוס היהודים במאות האחרונות חדש מפני ישן
רסטורציה מדויקת לטיפוסי אות עתיקים וייחודיים
שנשכחו ברבות השנים, תוך שמירה על החן
והנוסטלגיה של אותיות אלו. אות העיטור לחלק
מהפונטים עוצב משקל נוסף - מעוטר. ויראציה
אמנותית לפונט לאות פתיח וכדו'. טעם של אות
מבחר אותיות פתיח מפוארות וייחודיות, למיתוג
ולהזמנות כבוד להטבעות זהב, חיתוכי לייזר
ולהפקות יוקרה. פאר והדרמבחר פונטים לעיצוב
כריכות ספרים תורניים, להטבעות והשבחות
שעושים את ההבדל בין ספר רגיל לספר מפואר.
ארטקסט לחלק מהפונטים עוצב משקל נוסף -

פונטוב

רגיל • בולד • קל

פונט קליגרפי, לטקסט רץ וכותרות.

משקל רגיל

עיצוב האות: איתמר נחן

א ב ג ד ה ז ח ט י כ כך ל מ
 נ ס ע פ פפ צ צץ ק ר ש ת

A B C D E F G H I J K L M N
 O P Q R S T U V W X Y Z

a b c d e f g h i j k l m
 n o p q r s t u v w x y z

החלק החדשני והמורכב ביותר בדפוס של גוטנברג היה שיטת יציקת האותיות. את צורת האות היו חורטים על קצהו של מוט מפלדה רכה. לאחר החריטה היו מחשלים את הפלדה, וכעת האות חקוקה בקצה מוט מפלדה ששמו רושמת. תבנית מתפרקת רב פעמית. סוגרים את התבנית על האמה ויוצקים לתוכה עופרת נוזלית. העופרת ניתכת בטמפרטורה נמוכה יחסית ולכן היא מתאימה ליציקה ומאידיך היא קשה מספיק על מנת לשמור על צורתה תחת הלחץ של מכבש הדפוס. הגובה של כל האמהות

של אות דפוס בגודל מסוים זהה, על מנת שניתן יהיה לסדר מהן שורות אותיות זו מעל זו, אך הרוחב של כל אות יכול להיות שונה. חלק החדשני והמורכב ביותר בדפוס של גוטנברג היה שיטת יציקת האותיות. את צורת האות היו חורטים על קצהו של מוט מפלדה רכה. לאחר החריטה היו מחשלים את הפלדה, וכעת האות חקוקה בקצה מוט מפלדה ששמו רושמת. תבנית מתפרקת רב פעמית. סוגרים את התבנית על האמה ויוצקים לתוכה עופרת נוזלית. העופרת ניתכת בטמפרטורה נמוכה יחסית, ולכן היא מתאימה ליציקה

החלק החדשני והמורכב ביותר בדפוס של גוטנברג היה שיטת יציקת האותיות. את צורת האות היו חורטים על קצהו של מוט מפלדה רכה. לאחר החריטה היו מחשלים את הפלדה, וכעת האות חקוקה בקצה מוט מפלדה ששמו רושמת. תבנית מתפרקת רב פעמית. סוגרים את התבנית על האמה ויוצקים לתוכה עופרת נוזלית. העופרת ניתכת

משקל בולד

יוהן גוטנברג פיתח את תהליך הדפוס בסביבות שנת 1450. לפני פיתוח הדפוס, הדרך המעשית היחידה לשכפול טקסטים היתה העתקתם ביד. התהליך שפיתח גוטנברג, ושתוך שנים מעטות הפך לנפוץ בכל אירופה, היה מבוסס על שלושה מרכיבים עיקריים: שיטה יעילה ליציקת כמות

משקל קל

לאחר שיוצקים מספר גדול של אותיות, ניתן לסדר מהן דפים. הסדר היה מכניס אותיות בודדות בזו אחר זו למקל שחרוץ בו חריץ שרוחבו כגובה האותיות. לאחר שסודרה שורה שלמה, הסדר מעביר אותה ממקל הסידור למסגרת של הדף. על מנת להקל על תהליך הסידור, האותיות היו שמורות בתיבות מיוחדות, מחולקות למדורים שבכל אחד מהם עותקים של אות מסויימת, למשל אלף. על מנת להקל על הסדר, מיקום המדור של אות מסויימת היה קבוע בכל התיבות הללו. גופנים של אותיות לטיניות היו מאוחסנים בדרך כלל בשתי תיבות, עליונה, שהכילה אותיות רבתייות (capitals) ותחתונה, שהכילה אותיות קטנות, ומכאן הכינויים

the style, arrangement, and appearance of the letters, numbers, and symbols created by the process. Type design is a closely related craft, sometimes considered part of typography; most typographers do not design typefaces, and some type designers do not consider themselves typographers. Typography also may be used as a decorative device, unrelated to

בטמפרטורה נמוכה יחסית, ולכן היא מתאימה ליציקה ומאידיך היא קשה מספיק על מנת לשמור על צורתה תחת הלחץ של מכבש הדפוס. הגובה של כל האמהות של אות דפוס בגודל מסוים זהה, על מנת שניתן יהיה לסדר מהן שורות אותיות זו מעל זו, אך הרוחב של כל אות יכול להיות שונה.

גדולה של אותיות בודדות מסנסוגת עופרת, שיטה לסידור אותיות העופרת לכלל דפים שלמים של טקסט, ושיטת דפוס שאיפשרה לשכפל את הגולפות שנוצרו מסידור האותיות על דפי נייר.

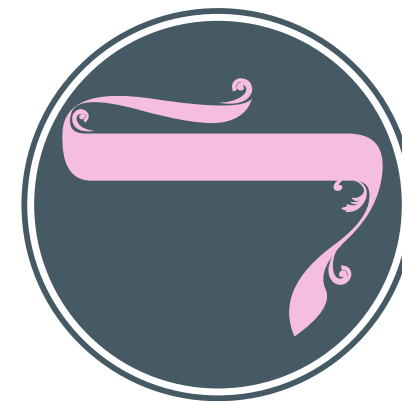
upper case ו-lower case לאותיות הרבתייות והקטנות. לאחר שהדף המסודר הודפס במספר עותקים מספיק, תבנית של דף שלם או של שני דפים מסודרת באופן כזה היא למעשה גלופה של הדף, גלופה שמורכבת ממספר גדול של גולפות קטנות שכל אחת מהן מייצגת אות אחת. את התבניות היו מכניסים למכש דפוס מעץ, מורחים את תבנית הדף בדיו, מניחים דף נייר על התבנית ומפעילים לחץ בעזרת סיבוב בורג. הלחץ מעביר את הדיו לנייר, וניתן לחזור על התהליך להדפסת עותק נוסף של הדף. תהליך כזה, של הדפסה בעזרת גלופה, נקרא דפוס בלט.

Typography is the art and technique of arranging type to make written language legible, readable, and appealing when displayed. The arrangement of type involves selecting typefaces, point sizes, line lengths, line-spacing (leading), and letter-spacing (tracking), and adjusting the space between pairs of letters (kerning[1]). The term typography is also applied to

הצורך

פונט קליגרפי, לטקסט רץ וכותרות. משקלים נוספים בשלבי פיתוח ויכללו במהדורה הבאה של הקטלוג.

גמישות ודינמיות

הפונט מכיל כתוכו כסטנדרט סט גליפים אלטרנטיביים כגון אותיות מתארכות, מתקפלות ומשתלבות - בלחיצת מקש.

אבגד הוזה טיכך למ סנוס עפף צןקר שת

החלק החדשני והמורכב ביותר בדפוס של גוטנברג היה שיטת יציקת האותיות. את צורת האות היו חורטים על קצהו של מוט מפלדה רכה. לאחר החריטה היו מחשלים את הפלדה, ובעת האות חקוקה בקצה מוט מפלדה ששמו רושמת.

תבנית מתפרקת, רב פעמית. סוגרים את התבנית על האמהה ויוצקים לתוכה עופרת נוזלית. העופרת ניתכת בטמפרטורה נמוכה יחסית, ולכן היא מתאימה ליציקה, ומאידיך היא קשה מספיק על מנת לשמור על צורתה תחת הלחץ של מכבש הדפוס. הגובה של כל האמהות של אות דפוס בגודל מסוים זהה, על מנת שניתן יהיה לסדר מהן שורות אותיות זו מעל זו, אך הרוחב של כל אות יכול להיות שונה. חלק החדשני והמורכב ביותר בדפוס של גוטנברג היה שיטת יציקת האותיות. את צורת האות היו חורטים על קצהו של מוט מפלדה רכה. לאחר החריטה היו מחשלים את הפלדה, ובעת האות חקוקה בקצה מוט מפלדה ששמו רושמת.

תבנית מתפרקת, רב פעמית. סוגרים את התבנית על האמהה ויוצקים לתוכה עופרת נוזלית. העופרת ניתכת בטמפרטורה נמוכה יחסית, ולכן היא מתאימה ליציקה, ומאידיך היא קשה מספיק על מנת לשמור על צורתה תחת

הלחץ של מכבש הדפוס. הגובה של כל האמהות של אות דפוס בגודל מסוים זהה, על מנת שניתן יהיה לסדר מהן שורות אותיות זו מעל זו, אך הרוחב של כל אות יכול להיות שונה.

יוהן גוטנברג פיתח את תהליך הדפוס בסביבות שנת 1450. לפני פיתוח הדפוס, הדרך המעשית היחידה לשכפול טקסטים היתה העתקתם ביד. התהליך שפיתח גוטנברג, ושתוך שנים מעטות הפך לנפוץ בכל אירופה, היה מבוסס על שלושה מרכיבים עיקריים: שיטה יעילה ליציקת כמות גדולה של אותיות בודדות מסגסוגת עופרת, שיטה לסידור אותיות העופרת לכלל דפים שלמים של טקסט, ושיטת דפוס שאיפשרה לשכפל את

לאחר שיוצקים מספר גדול של אותיות, ניתן לסדר מהן דפים. הסדר היה מכניס אותיות בודדות בזו אחר זו למקל שחרוץ בו חריץ שרוחבו כגובה האותיות. לאחר שסודרה שורה שלמה, הסדר מעביר אותה ממקל הסידור למסגרת של הדף. על מנת להקל על תהליך הסידור, האותיות היו שמורות בתיבות מיוחדות, מחולקות למדורים שבכל אחד מהם עותקים של אות מסויימת, למשל אלף. על מנת להקל על הסדר, מיקום המדור של אות מסויימת היה קבוע בכל התיבות הללו. גופנים של אותיות לטיניות היו מאוחסנים בדרך כלל בשתי תיבות, עליונה, שהכילה אותיות רבתייות (capitals) ותחתונה, שהכילה אותיות קטנות, ומכאן הכיטיים upper case ו-lower case לאותיות הרבתייות והקטנות. לאחר שהדף המסודר הודפס במספר עותקים מספיק.

תבנית של דף שלם או של שני דפים מסודרת באופן כזה היא למעשה גלופה של הדף, גלופה שמורכבת ממספר גדול של גלופות קטנטנות שכל אחת מהן מייצגת אות אחת. את התבניות היו מכניסים למכבש דפוס מעץ, מורחים את תבנית הדף בדיו, מניחים דף נייר על התבנית,

ניצוצות

פונט אמנותי, מבוסס על 'פונטוב'

א
ב
ג
ד
ה
ו
ז
ח
ט
י
כ
ל
מ
נ
ס
ע
פ
ק
ר
ש
ת

אשר כרא ששון ושמחה רותנו וכלית גילה רגור דיצה ורודור

אשר כרא ששון ושמחה רותנו וכלית גילה רגור דיצה ורודור

אשר כרא ששון ושמחה רותנו וכלית גילה רגור דיצה ורודור

אשר כרא ששון ושמחה רותנו וכלית גילה רגור דיצה ורודור

SINERBIA

עיצוב

עיצוב - מעוט (Decor)

אדפטציה לפונט שיתופי באנגלית שנפוץ ברשת. אותיות בעברית בסגנון עיצוב אנגלי. מתאים כאות פתית, ליצירת לוגו וכדו'

אות העיטור

לחלק מהפונטים עוצב משקל נוסף - מעוט (Decor). ויראציה אמנותית לפונט לאות פתית וכדו'.

א ב ג ד ה ו ז ח ט י כ ל מ נ ס ע פ צ ק ר ש ת
א ב ג ד ה ו ז ח ט י כ ל מ נ ס ע פ צ ק ר ש ת

עיצוב אות עברית: איתמר נחן

א ב ג ד ה ו ז ח ט י כ ל מ נ ס ע פ צ ק ר ש ת
א ב ג ד ה ו ז ח ט י כ ל מ נ ס ע פ צ ק ר ש ת
א ב ג ד ה ו ז ח ט י כ ל מ נ ס ע פ צ ק ר ש ת
א ב ג ד ה ו ז ח ט י כ ל מ נ ס ע פ צ ק ר ש ת

A B C D E F G H I J K L M N
O P Q R S T U V W X Y Z

a b c d e f g h i j k l m n
o p q r s t u v w x y z

איתמר נחן

נוסטקב מיטקל נוסף - עישור. ויראציה אציה
פונט לאות פתח וכדו. טעם שול ארת צבחר ארת
פתח מפיאות ויחודיות למיתעגול הזמנות סוד
להטבעות זהב היתעבי לניזר ולהפקות נוקרה. פאר
הדור צבחר פולטענא לעניצב ברעבות ספרים הורה

ציון

נוסטלגיה

מבחר פונטים היסטוריים
ונוסטלגיים במרקם עתיק
מהמשובחים שבכתי הדפוס
היהודים במאות האחרונות

אבגדהוזחט יכךלעםנוןסע פהעץקרשת

עיצוב עוקפד אותיות
עסותנתןעעועצבותביד אען,
בעטרה ליצור כל אותיפה
לחוד וביחד, ועם זאת לשעור
על הקריאותהאחידות.
ביצוע עלוטש בהתאם לעיצוב
העוקפד, גם הפונט עצמו
נבנה בטכנולוגיותמתקדמות
בתבנות אופטיעלי והקפדה
על הפרטים הקטנים. ריווח
ויחודי שיטת ריווח יחודית.
היוצרת קריאות בהירה
ונעימה לענן ללא ערווחים
עיוותרים בין אות לאות
העבירים את הקריאות.

יעילותערביתאופן יצירת
הפונט נעשה תוך הקפדה
על עיניעום נקודותוקטור,
עה שצורך פחות עשאבי
זכרון עהתנכנותהגרפיות.
ניקוד קטן ועדוייק. הניקוד
כעובן עדוייק אך גדלותה היא
עידתת הקטנה, בעידה כזו
שאינו עפריע לקריאה ואינו
עציק בעין. געישותדינעיות
הפונט עכיל בתנכ כסטנדרט
סט גליפים אלטרנטיביים כגון
אותיות עתארכות, עתקפלות
ועשתלבות - בלחיצתעקש.
נוסטלגיה עבחר פונטים

היסטוריים ונוסטלגיים
בערקס עתק עהעשובחים
שבבתת הדפוס היהודים
בעאותהאחרונותחדש עפני
ישן רסטורציה עדוייקת
לטיפוסי אות עתקיס
וייחודיים שנשכחו ברבות
השנים, תך שעירה על החן
והנוסטלגיה של אותיות אלו.
אות העיטור לחלק עהפונטים
עוצב עשקל נוסף - עעטור.
ויראציה אענותת לפונט
לאותפתח וכדו'. טעם של
אות עבחר אותותפתח
עפוארותיחודיות לעיתנג

לכל קול עצמך להיות חתנים על הפתח, ולגלים על השורות לגמלם

אשר ברא ששון ושעודה, דותן וכלה, גילה רנה, דיצה, וחדונה.

אחבה ואהיה וישלום ורעיה. עהרה ה' אלהינו ישמע בער, יהודה.

לכל אלה אתן לך "לשמה לאלה לך" סגולה לאלה לאלה

מַיִם הַיָּיִם

וריאציה רטובה לפונט 'תפילות'

טעם של אות

מבחר אותיות פתיח מפוארות
ויחודיות, למיתוג ולהזמנות כבוד
להטבעות זהב, חיתוכי לייזר
ולהפקות יוקרה.

א ב ג ד ה ו ז ח ט י כ ל מ נ ס ע פ ק ר ש ת
ו ז ח ט י כ ל מ נ ס ע פ ק ר ש ת
ו ז ח ט י כ ל מ נ ס ע פ ק ר ש ת
ו ז ח ט י כ ל מ נ ס ע פ ק ר ש ת
ו ז ח ט י כ ל מ נ ס ע פ ק ר ש ת

ב ב ב ב
ב ב ב ב
ב ב ב ב

שַׁרְיָגִים וּפְאָרוֹת

התפתחות מפתיעה מִפּוֹנֵט 'היצירה'

פֶּאֶר וְהַרְר

מבחר פונטים לעיצוב כריכות ספרים תורניים, להטבעות והשבחות שעושים את ההבדל בין ספר רגיל לספר מפואר.

שריגים משקל הגיל

עיצוב האות: איתמר נתן

אבגד הוזהחט יכך למ
סנזסעספזעזקקו ששת
דודוללסרת

פאות משקל הגיל

אבגד הוזהחט יכך למ
סנזסעספזעזקקו ששת
דודוללסרת

אבגד הוזהחט יכך למ
סנזסעספזעזקקו ששת
דודוללסרת

רקמת זהב משקל מעוטד

א בג ד ה ו ז ח
ט י כ ל מ נ ס ע
פ צ ק ר ש ת

תפילות משקל מעוטד

א בג ד ה ו ז ח
ט י כ ל מ נ ס ע
פ צ ק ר ש ת

היצירה - אורנמנט

היצירה - אורנמנט

פסח ופסח

חדש מפני ישן

רסטורציה מדוייקת לטיפוסי
אות עתיקים וייחודיים שנשכחו
כרכות השנים, תוך שמירה על
החן והנוסטלגיה של אותיות אלו.

א ב ג ד ה ו
ז ח ט י כ ל מ

ם נו ס ע פ ר
צ ק ר ש ת
דהחלםרת

א א ח ז
ז בת ח ז
דהחלםרת

משקל רגיל

רַבְבוֹת הַיָּמִים מִצְהוּבִים, סְפָרִים עֲתִיקִים וּבְרָגִים, בְּלֹא הַתּוֹרָה הַיְסוּדוּרָה

בְּלֹא עֲמֻדָה, אֲפָסָה טֵקְסְטִילִיָּה, הוֹרֵי קְרוֹמִים, זִמְרָנוֹת מִשְׁנֵים. מִטְבָּעִים, מִטְבָּעִים

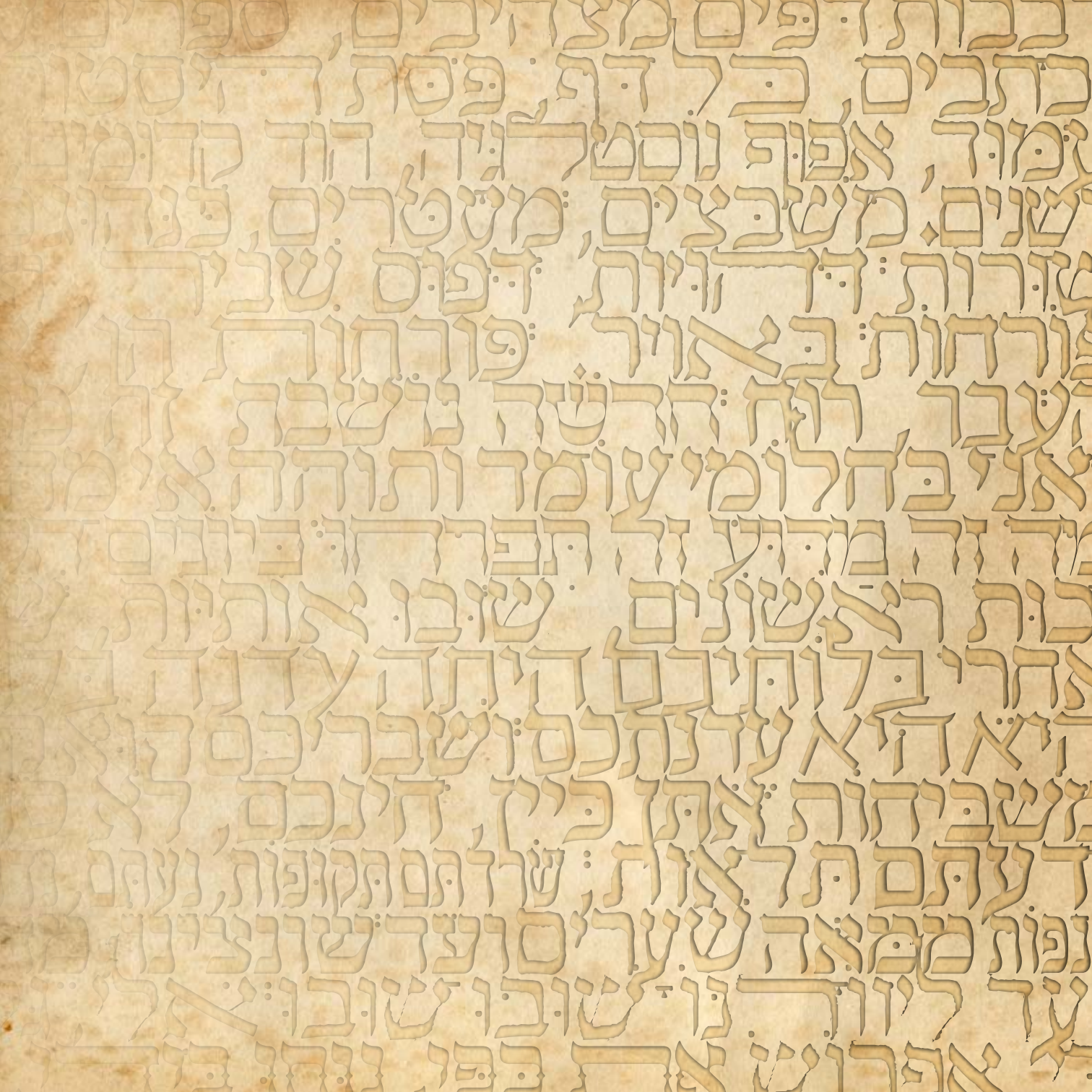
פרוייקט
Old
והדר

RESTORATION PROJECT
• TYPOGRAPHIC •

אֲתֵרֵת הַקֶּטֶר, הַתּוֹרָה הַיְסוּדוּרָה, הַקֶּטֶר הַיְסוּדוּרָה, הַקֶּטֶר הַיְסוּדוּרָה

אֲתֵרֵת הַקֶּטֶר, הַתּוֹרָה הַיְסוּדוּרָה, הַקֶּטֶר הַיְסוּדוּרָה, הַקֶּטֶר הַיְסוּדוּרָה

רויקט 'Old והדר' הינו רסטורציה לטיפוס אות עברית נושנים ועתיקים בו נבחרו בקפידה ריפים והמשוברים מבין טיפוס האותיות שהיו בשימוש ברני הדפוס מעת המצאת הדפוס ועד לשנים האחרונות.

גליפי העופרת, מהם יצרו את תבניות הדפוס, גולפו וסותתו בידי רבי אמנים, מאסטרו-טיפוגרפים, תוך שימת לב לאחרון התגים והסריפים. אלא שע"פ רוב, העדינות של האות כפי שהיתה בגליף העופרת שנוצר ע"י האמן, לא הועתקה בצורה מושלמת לנייר הדפוס, הנייר המחוּספס, רזיה שוחק את גליפי העופרת, והאותיות שנדפסו היו עבות מדי ושבורות, ללא העדינות והליטוש שאפיינו את הגליף המקורי.

בפרויקט 'Old והדר' הושקעה מלאכה רבה ומאמץ אדיר, לחדש את האותיות הישנות ומאידיך לשמור על הארומה והניחוח והעולה מהדפוס הישן, וכמובן, לשמור על רמת קריאות גבוהה ובהירה.

חלק מהפונטים עוצבו בשני גרסאות: א. משקל 'Old' - צורת אות מחוספסת ושבירה כמו דפוס ישן. ב. אות חדה ומלוטשת במשקלים: רגיל, בולד, קל ועוד. חלקם מכילים גם עיטורים ואלמנטים של דפוסים ישנים.

אותיות מי העבר

פורחות הן, אותיות העבר
רוח חדשה נושבת זה מכבר
ואני בחלומי עומד ותוהה
אי מה זה ועל מה זה
מדוע זה תפרחו כיונים
הלא לכם זכות ראשונים

שובו אותיות, שובו נא
אחרי בלותיכם היתה עדנה

בלותיכם, היא היא עדנתכם
ושכריכם הוא קסמיכם
משביחות אתן כיון
חינכם, לא סר עדין
ידעתם תלאות, שרדתם תקופות
נעתם, נדתם בארבע כנפות

מסלאוויטא ועד שונצינו
מקזבלנקה ועד ליוורנו

שובו שובי אלה, גלייתם די
אפרוש את כפי, נוחו בירי
אנבר, אנלה ואלטש אתכם
אחדש את פניכם וימיכם
אז אז יאיר אורכם
ואפיצה את בטורתכם

עד אשר יבירו וידעו בלכם
כי את העבר, אתה היא לעולם

שקעה חמה, ירד הליל
צללי ערב נטו
וצלילי כנורי שקטו
על יצועי אני, עדי אעירה
טרם אקיץ חלומי אשריה

בחלומי...
רכבות דפים מצהיבים
ספרים עתיקים וכתבים
כל דף, פסת היסטוריה
כל עמוד, אפוף נוסטלגיה
הוד קדומים, זכרונות נושנים
משבצים, מעטרים, בנהוג מלפנים

שורות דהיות, דפוס שביר
אותיות פורחות באויר

גוליאלמו ליבי צארפתי
-1565-

ליבי עתיק

רגיל • קל

אמצע המאה ה-15, כשיורקן גוטנברג המציא את הדפוס, הוא פגה לאחר מגדולי האמנים באותה התקופה - גיום לה בן, שיוצר עבור מכונת הדפוס גילפי עופרת בשפות רבות, אלו האותיות העבריות שעיצב לה בן, מאז, אלפי ספרים הודפסו באותיות אלו, ניתן בהחלט לקבוע כי זרזו הפונט העברי הראשון שהיה בדפוס, למרות יופיו וירחודיותו, בשלהי תקופת דפוס הבלט, פחת השימוש בפונט זה ואת מקומו החליפו פונטים אחרים דוגמת ווילנא, ליוורנו ופרנקרייל. אולם, עדיין לא סר הינו ולא נס ליחו, גם ממרחק השנים, לטעמי, זהו עדיין אחד הפונטים היפים ביותר. זורזי הסיבה שמלבד הרסטורציה הזו יצרת גרסה חדשה לפונט הזה חדשה ומלוטשת במספר משקלים.

אבגדהוזהטיכךלמ סנזסעפףצקקשת דהחנלסרתללא:.,!?"

אבגדהוזהטיכךלמ סנזסעפףצקקשת

אבגדהוזהטיכךלמסנזסעפףצקקשת

גיוס לה-בה

בין האותיות העבריות שנחקקו אז בולטות ביופין אותיותיו של גוילילמוס ליבי צרפתי (כפי שהוא הותם על דוגמאות הכתב העברי שלו), שנקרא בשנת 1545 בכך עשרים מפארים לויניציה על ידי ההומאניסט האיטלקי מרקו אנטוניו יוסטיניאן, שפתח אז את בית הדפוס העברי שלו והדפיס הרבה ספרים עברים בביתו ושימש מתחרה רציני מאוד לבית בומברג. במשך חמש שנים, מ־1545 עד 1550, חקק ליבי כמה מיני אותיות ליוסטיניאן ולמדפיס היהודי מאיר פארינצו. בשנת 1551 חזר לפארים והמשיך לחקוק אותיות מרובעות וקורסיביות (רש"י), במשך ארבעים שנה נוספות, למדפיסי הדור

המפורסמים, כגון גאראמונד ופלאנטין, וגם להנאת עצמו גרידא, כפי שהוא עצמו מעיד ברשימותיו. בין כל אותיות הדפוס העבריות שנשתמרו לנו נראות לי אותיותיו של ליבי מוצלחות ביותר. אין הוא יכול לשנות מן הנוסח המקובל בזמנו. תעודות מעזבונו מראות לנו כמה טרח למצוא דוגמאות טובות לעבודתו בכתב קאליגראפים יהודיים ובאלפביתות חקוקות שהיו לפניו. ואמנם הוא הצליח להעניק לאות העברית מן הסגולות המעולות של אומנות האות בזמנו: עידון וצלילות כרוכים יחדיו.

מתוך מאמרו של ד"ר משה שפיצר "על האותיות שלנו"

דפוס:

רבה טובת הדפוס בעולם אשר על ידה ידיל תורה ויפוצו מעינותיה חוצה • והנה מאחר שעל הרב קצור קצרה יד החכמים מלהדפיס ספריהם ונכתתים רגליהם מעיר לעיר ללקט כסף כרי להדפיס • וראוי לעשירים עם אלקי אברהם לפתח ידיהם אליהם בעין יפה ובוזה חלק כחלק יאכלו עם רחמכם כי בצל החכמה בצל הכסף והכל לפי מה שהוא הספר ולפי מה שהוא נצרך לרבים ולפי התועלת הנמשך ממנו לעבודת השם יתברך • ודוק ורנן שכח שכמעט אין כסף שירא נחשב למצוה רבה כזו • שכל הוצאה של מצוה היא לשערתו מתהויל במצורה וגומרה אבל זה העוררן לצורך הדפוס צדקתו עומדת לעד לדור דורים והוא מזכיר את הרבים זכות הרבים תלוי בו וילך לפניו ולאחריו צדקו • אשריו מה טוב חלקו קנה שם טוב קנה לו דברי תורה קנה לו חיי העולם הבא וגם העולם הזה כסף כסף רבה:

גוליאלמו ליבירפתי
-1565-

לאדינו

זהו פונט מטופס האות הידוע כ'כתב רש"י', למרות שאין באמת קשר של ממש בינו לבין רש"י עצמו. בין הפונטים בנצרות שעיצב גיוס לה זה נמצא גם הפונט הזה. חלק מהאותיות משוטת מעבר לקו הבסיס מה שמקנה לעקסטר זרימה נפלאה וקונטציה של כתב יד. את שפת הלאדינו היה נהוג בעבר לכתוב בפונט זה.

גם יצירת מופת זו של גיוס לה זה, תופסת מקום של כבוד בפרויקט 'Old וקדר'.

גויליאמו ליבי צארפתי
-1565-

אבגד הוזהרטי כך למ סנן עפף צזקרשת ללל :.. "?!?!"

אבגד הוזהרטי כך למ

ליבי

בולד • רגיל • קל • דק • ארטקסט

כתב רש"י

כתב רש"י הוא גופן של אותיות האלפבית העברי. הוא קרוי כך משום שלראשונה נעשה בו שימוש בהדפסת פירוש רש"י לתורה. פירוש רש"י לתורה היה הספר העברי המתוארך הראשון שהודפס, והוא יצא לאור ברב"ו די קלבריה שבאיטליה בשנת 1475. במהדורה זו השתמש המדפיס בעיצוב מיוחד של אותיות שהיה נהוג בקרב יהודי ספרד בתקופת ימי הביניים, צורת אותיותיו מעוגלת ורהוטה, המבוססות על כתב

יהודי-ספרדי בסגנון מקורב לכתב האלפבית העברי הנמצא בשימוש מאז תקופת בית שני, כדי להבדיל בין הטקסט המקראי לפירוש רש"י, המודפס בצמוד לו. מאז מכוונות האותיות 'כתב רש"י', אף על פי שרש"י עצמו חי באשכנז 375 שנה קודם לכן ולא הכיר את הכתב הזה שנקרא על שמו וכתב באותיות אחרות. הוא השתמש בגרסה מוקדמת של הכתב הרהוט היהודי-אשכנזי הדומה לכתב הרהוט של ימינו.

מהדורה חדשה ומלוטשת של הפונט העברי הראשון שהיה ברפוס - ליבי. במהדורה זו חידדתי יותר את ההבדלים בין ס' לס' ועוד שיפורים וליטושים כראות עיני, במספר משקלים, מתאים לשימוש גם בטקסט ריץ למאמרים וכדו' וגם לטקסט תורני מנוקד, תפילות, ופסוקים וכדו'.

משקל רגיל

עיצוב האות: גוילילמוס ליבי צרפתי | רסטורציה וליטוש: איתמר נתן

אבגדהוזהטיכךלמ
 סנזסעפפצץקשת
 דההלכסרתללא:א:.,!?"

משקל בולד

אבגדהוזהטיכךלמסנזסעפפצץקשת

משקל קל

אבגדהוזהטיכךלמסנזסעפפצץקשת

משקל דק

אבגדהוזהטיכךלמסנזסעפפצץקשת

משקל ישן-רגיל

אבגדהוזהטיכךלמסנזסעפפצץקשת

משקל ישן-קל

אבגדהוזהטיכךלמסנזסעפפצץקשת

משקל ארטיקט

אבגדהוזהטיכךלמ
 סנזסעפפצץקשת

גיוס לה-בה

"בין האותיות העבריות שנחקקו אז בולטות כיופין אותיותיו של גוילילמוס ליבי צרפתי (כפי שהוא חותם על דוגמאות הכתב העברי שלו), שנקרא בשנת 1545 כבן עשרים מפאריס לויניציה על ידי ההומאניסט האיטלקי מרקו אנטוניו יוסטיניאן, שפתח אז את בית הדפוס העברי שלו והדפיס הרבה ספרים עבריים בביתו ושימש מתחרה רציני מאוד לבית בומברג. במשך חמש שנים, מ'1545 עד 1550, חקק ליבי כמה מיני אותיות ליוסטיניאן ולמדפיס היהודי מאיר פארינצו. בשנת 1551 חזר לפאריס והמשיך לחקוק אותיות מרובעות וקורסיביות (רש"י), במשך ארבעים שנה נוספות, למדפיסי הדור המפורסמים, כגון גאראמונד

ופלאנטין, וגם להנאת עצמו גרידא, כפי שהוא עצמו מעיד ברשימותיו. בין כל אותיות הדפוס העבריות שנשתמרו לנו נראות לי אותיותיו של ליבי מוצלחות ביותר. אין הוא יכול לשנות מן הנוסח המקובל בזמנו. תעודות מעזבונו מראות לנו כמה טרח למצוא דוגמאות טובות לעבודתו בכתב קאליגראפים יהודיים ובאלפביתות הקוקות שהיו לפניו. ואמנם הוא הצליח להעניק לאות העברית מן הסגולות המעולות של אומנות האות בזמנו: עידון וצלילות כרוכים יחדיו".

מתוך מאמרו של ד"ר משה שפיצר "על האותיות שלנו"

ליורנו

◆ רגיל ◆ ארטקסט ◆ עתיק ◆ עתיק קל

בעיר ליורנו שבאיטליה התקיימה במשך שנים רבות קהילה יהודית מפוארת שנוסדה ע"י יהודים מטרישי ספרד. החל מאמצע המאה ה-18 ועד לשלהי המאה ה-20, פעלו בליורנו כמאה בתי דפוס יהודיים, כבערות משפחת בילפורטי, משפחת טובינינה, והרב אליהו בן אמוג. שהדפיסו מאות ספרים. דפוס ליורנו הפכו למוקד העיקרי להדפסת והפצת ספרי הקודש לקהילות היהודיות ברחבי המזרח הרחוק, צפון אפריקה – תוניס, עירק, מרוקו, אלג'יר וארצות הבלקן. בשל המוניטין שיצאו לדפוס ליורנו אף חכמי ארץ ישראל היו יורדים לליורנו להדפיס את ספריהם.

פונט ליורנו, פונט נוסטרג'י שהקריאה בו מעלה נידחות של בית אבא, אירת עבר קסומה של ימים שחלפו ואינם. ארומה שקשה להסביר.

גם ממרחק השנים, עדיין זהו פונט יפהפה, קריא וברור בצורה יוצאת דופן. אין זו הפעם הראשונה בה מבוצע שירזור לפונט זה, אולם כל השיחזורים שראיתי עד עתה היו בלתי מדויקים, ולא הצליחו להעביר את החן הקסום של אותיות יפות אלו. לאחר עבודת מחקר מקיפה, עלה בידי לשחזר את הפונט בדיוק רב אחד לאחד כפי הגליפים המקוריים. ולהחזיר עיטורים ליושנם ועטרה ליושנה.

פרוייקט פונט ליורנו הינו למעשה אבן הפינה לפרוייקט 'Old' והדרר.

שמחת תורה
בבית הכנסת הגדול בליורנו – איטליה
סולומון אלכסנדר הארט 1850

אבגדהוזהטיכךלמ סנןסעפפצץקרשת דההלכסרתלללל

אבגדהוזהטיכךלמ סנןסעפפצץקרשת דההלכסרתלללל

יהדות ליוורנו

קהילת יהדות ליוורנו הייתה במאות ה-17 וה-18 אחת הקהילות היהודיות העשירות באירופה. מקהילות יהודי ספרד המגורשים.

העיר ליוורנו הייתה מרכז מסחרי תוסס. היא הייתה מרכז חשוב ותחנת מעבר. סוחרים ועוברי אורח עברו בה מהצפון לדרום וחזרה. בין העוברים בעיר היו גם מבני ישראל, אולם כקהילה, יהדות ליוורנו היא אחת מהקהילות היהודיות המאוחרות ביותר באיטליה. הקהילה נוסדה רק במאה ה-16. יהודי ליוורנו נהנו מהזכויות האזרחיות כמו שאר תושבי הדוכסות הגדולה של טוסקנה.

במטרה להפוך את ליוורנו למרכז בינלאומי ולעיר נמל חופשי חשובה באגן הים התיכון, פנו שלושה דוכסים של טוסקנה אל היהודים ואל אחרים לבוא ולהתיישב בעיר: לבאים להתגורר בעיר הובטחו התנאים הבאים: • מעבר חופשי להם ולסחורותיהם במשך 25 שנה. והיה אם תווצר אי-הבנה, המהגרים יוכלו לעזוב את העיר, עם כל רכושם • המעבר החופשי כלל גם מי שנאשם בפשעים כמו כפירה, דבר שנגע במיוחד לעניינם של האנוסים • חופש תנועה הובטח לכלל הסוחרים, שהיו יוצאים ובאים בין נמלי אגן הים התיכון • ביטול חובת ענידת הטלאי ליהודים • יהודים הורשו לגור בכל חלקי העיר ולא חויבו

לגור בשכונה מסוימת (מעין גטו), זאת בניגוד למצב באחרות מהקהילות היהודיות בטוסקנה (למשל: בפירנצה ובסיינה). ליהודים ניתנה אוטונומיה שיפוטית בתחום האזרחי ואפילו בתחום הפלילי בינם לבין עצמם. פטור ממסים לעשר שנים. יהודים, ואנוסים נענו להזמנה. קהילת יהדות ליוורנו הוקמה בתור בת חסות של קהילת יהדות פיזה. ולכן התקנות של שתי הקהילות היו דומות בעת יסוד קהילת ליוורנו.

צמיחת הקהילה

במהלך המאות ה-16 וה-17 אירעו מספר אירועים שגרמו לנדידת יהודים על פני אירופה. צאצאי האנוסים שהגיעו לארצות השפלה חיפשו מקומות יישוב בהם יוכלו לפתח את עסקיהם. מלחמת שלושים השנים גרמה ליהודים לעזוב ערים בגרמניה, בוהמיה וצרפת ולחפש מקומות בטוחים יותר. פרעות המלניצקי ופלישת השוודים לפולין עצרו את ההגירה מזרחה וגרמו ליהודים לחפש מקומות בהן שורר שקט יחסי.

א בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ: ב והארץ היתה תהו ובהו והשך על-פני תהום ורוח אלהים מרחפת על-פני המים:

ו ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים: ז ויעש אלהים את הרקיע ויבדל בין המים

כתוצאה מתהליכים אלו הגיעו לליוורנו יהודים אשכנזים וצאצאי אנוסים שהקימו שתי קהילות נפרדות. אוכלוסיית היהודים בעיר גדלה מ-114 בשנת 1601 ל-3,000 בשנת 1687 והגיעה באמצע המאה ה-18 ל-7,000 נפש.

ליהדות ליוורנו היו קשרים הדוקים עם קהילות אחרות של אנוסי ספרד - אמסטרדם, לונדון והמבורג. הקשרים היו לא רק במסחר ובתרבות אלא גם קשרי משפחה. בארצות הלבנט וצפון אפריקה, יוצאי ליוורנו הקימו תחנות מסחר, שהמשיכו את הקשרים עם קהילת האם. קשרים מיוחדים היו עם קהילות בצפון אפריקה ובמצרים. במיוחד היה קשר עם יהדות תוניסיה, שבה הייתה קהילה מיוחדת של יוצאי יהדות ליוורנו, הנראנה.

קהילה היהודית בליוורנו נהנתה משוויון זכויות ואוטונומיה. היו בה רבנים מפורסמים כמו חיים יוסף דוד אוזולאי (החיד"א) ואליהו בן-אמוזג. יהודי העיר נהנו לדבר בינם לבין עצמם בניב מקומי - באז'טו.

אשר מתחת לרקיע ובין המים אשר מעל לרקיע ויהי-כן: ה ויקרא אלהים לרקיע שמים ויהי-ערב ויהי-בקר יום שני:

ט ויאמר אלהים יקוו המים מתחת השמים אל-מקום אחד ותראה היבשה ויהי-כן: י ויקרא אלהים ליבשה ארץ ולמקוה המים קרא ימים וירא אלהים כי טוב: יא ויאמר אלהים

ליוורנו עתיק

רגיל • קל

מהדורה נוסטלגית של פונט ליוורנו המיתולוגי, המרמה דפוס עתיק ומשובח.

שמחת תורה
בבית הכנסת הגדול בליוורנו - איטליה
סלומון אלכסנדר הארמט 1850

RESTORATION PROJECT
Old
והיה
GRAPHIC

פולין, כולל מציגולות חתנים מהפופרים, וניגונים מהשתייה ניוניקום

◆ אשר כרא ששון ושמהרה דותן ובלה, גילה רגה דיצה וחדרה,

◆ באגש אשמה, יתיקת, באגש אשמה, יתיקת, באגש אשמה, יתיקת

◆ בלא אשת ביל, אשת ביל, בלא אשת ביל, אשת ביל, אשת ביל, אשת ביל

אשר כרא ששון ושמהרה דותן ובלה, גילה רגה דיצה וחדרה, באגש אשמה, יתיקת, באגש אשמה, יתיקת

תשעה
לחמנה

21.06.17

ויניציאה

דפוס ויניציאה, היה ידוע ביצירות הפאר שהוציאה תחת מכשור, אותיות חדות וברורות מחוטבות ונאות. בניגוד לרוב הדפוסים בימים עברו. דהנייר היה משובח במיוחד ואיכות ההדפסה גבוהה ביותר. גם פונט ודה נאה במיוחד כמו יתר הפונטים בכתיב הדפוס באיטליה כנראה שתשעת הקבין של היופי שנטלה איטליה השפיעו גם על מעצבי האותיות העבריות. זוהי המהדורה הנסמלגית של הפונט, בהמשך תצא לאור גם מהדורה חדשה ומלוטשת במספר משקלים

אבגד הוזה טיכך למ סנן סעפף עקרת

המדפים מונציה דניאל בומברג

דניאל בומברג (בומברג, בומברגי, בומברגו, בומברגו, 1475–1549 בערך) היה מדפים נוצרי בן ונציה, שהדפיס ספרי קודש עבריים, בהם תלמוד בבלי, תלמוד ירושלמי ומהדורת מקראות גדולות של התנ"ך. דניאל בומברג נולד בשנת 1475 בעיר אנטוורפן, שם למד את מלאכת הדפוס מאביו, סוחר בשם קורנליוס, ובגיל צעיר בא לוונציה, שם חי רוב ימיו. ב-1515 בערך פתח, בהשפעת יהודי בשם פליקס פראטנסים, בית דפוס ובו הדפיס בשנים הבאות כמאתיים ספרים עבריים. לצורך הגחת הספרים והכנתם לדפוס הוא נעזר ביהודים כמו רבי אליהו בחור. לצורך ההדפסה גם פיתח אותיות דפוס חדשות ובכללן השקיע מומן רב.

בדצמבר 1516 (טבת רע"ז) ראו אור שני הספרים הראשונים בבית הדפוס: הראשון – מהדורת תורה, חמש מגילות והפטרות עם תרגום ופירוש, והשני – תורה, מגילות והפטרות ללא הוספת הספר הראשון הורחב למהדורת "מקראות גדולות" הראשונה, מהדורה של המקרא עם תרגומים ארמיים, הערות המסורה ופירושים של הראשונים. עורך המהדורה הראשונה היה פליקס פראנטסים, והיא הושלמה בדצמבר 1517 (טבת רע"ח). המהדורה השנייה של "מקראות גדולות", מהדורת רפ"ד-רפ"ו, 1524 –

1525, נערכה בידי יעקב בן חיים אבן אדוניו, והיא שימשה יסוד לכל מהדורות המקרא הבאות עד המאה ה-20.

בשנים ר"פ-רפ"ג, 1520 – 1523 הוציא ברישיון האפיפיור לאו העשירי מהדורה מלאה של התלמוד הבבלי (ש"ס ונציה). זו הייתה המהדורה הראשונה שכללה את כל התלמוד, לאחר שחלקים ממנו כבר הודפסו בבית הדפוס של משפחת שונצינו. בומברג הוא שקבע (ככל הנראה בעקבות שונצינו) את עיצוב העמוד המקובל היום, שבו נוסח התלמוד במרכז העמוד, פירוש רש"י בצד הפנימי ופירוש התוספת בצד החיצוני. במהדורה זו גם נקבעה חלוקת התלמוד לדפים המשמשת עד היום. בשנים רפ"ג-רפ"ד, 1523 – 1524 הדפיס את התלמוד הירושלמי על פי כתב יד ליידן. הוא גם הראשון שהדפיס את ספר רב אלפס (הלכות הרי"ף, בשנים רפ"א-רפ"ב), את התוספתא, את הקונקורדנציה "מאיר נתיב" של רבי יצחק נתן ועוד עשרות חיבורים יהודיים.

הקהילה היהודית בוונציה, שבה היו גם יהודים רבים ממגורשי ספרד, התייחסה בחיוב למפעליו של בומברג, ואף קראה לו "ראש המדפיסים". הוא מצדו פעל לתת ליהודים שעבדו אצלו הקלות בחובות שהיו חייבים בהם, כגון בלבוש מיוחד ליהודים. ככל הנראה בסביבות שנת 1540 הפסיק להדפיס, וייתכן שאף חזר לעיר הולדתו אנטוורפן.

שונצינו

פונט שונצינו, הפונט בו הדפיסו בבית הדפוס הנודע של משפחת שונצינו, מהפונטים היותר יפים שנוצרו בדפוס. אותיות מרובעות, מסותתרות בחן ביד אומן, למרות שחיקת רגליים והדרופסה השבירה ניכר יופיו וקסמו של פונט זה גם באותיות הקטנות. פונט מיוחד שכבר איננו, ועתה הגיע זמנו לשוב ולהפציע במקרם.

וזהי דמהדורה הנוסטלגית של הפונט, בהמשך רוצא לאור גם מהדורה חדשה ומלוששת במספר משקלים

אבגד הוזה טי ככך למ סנן סע פפ עץ קר שת

המדפיסים בני שונצינו

משפחת שונצינו הייתה משפחה יהודית, מראשוני המדפיסים בעברית במאות ה-15 וה-16, שפעלו באיטליה ובאימפריה העות'מאנית. בבית-הדפוס שלה יצא לאור לראשונה התנ"ך בדפוס בשפה העברית, בנוסח שלם ומנוקד.

רוב הידוע על תולדות משפחת שונצינו מקורו בדברים שכתבו בני המשפחה או המגיהים שלהם בהקדמות ובקולופונים לספרים שהדפיסו.

מוצא המשפחה מגרמניה. קיימת סברה כי הכינוי "מענצעלן", שבו כונה גרשם שונצינו ב"לשון אשכנז", מעיד על מוצא ממגנצא (מיינץ); [1] אולם לפי עדות בני המשפחה הם ראו עצמם צאצאיו של ר' משה משפירא (שפייר), הנזכר בתוספות של רבי אליעזר מטון, ושל ר' משה, דור חמישי למשה משפירא, אשר נאבק באינקוויזיטור ג'ובני דה קפיסטרו בעיר פירת שבבוריה. באמצע המאה ה-15 קיבלו שניים מבניו של משה מפירת, שמואל ושמעון, היתר להתיישב בעיר סונצינו שבצפון איטליה, והם השתקעו בה ואימצו להם את שם העיר כשם משפחתם.

בשנת 1483 הקימו בנו ונכדו של שמואל, ישראל נתן ובנו יהושע שלמה, את בית הדפוס העברי הראשון של המשפחה, והספרים הראשונים שהוציאו לאור היו מסכת ברכות ומסכת ביצה, המסכתות הראשונות מהתלמוד הבבלי שיצאו בדפוס. לרגל המאורע כינה יהושע שלמה בהקדמתו למסכת ברכות את שנת ההוצאה, רמ"ד, בשם "שנת גמר"א".

שנים אחדות לאחר הקמת בית הדפוס החלו בני המשפחה לנדוד עמו ברחבי איטליה, ושהו תקופות קצרות בערים שונות, מבארקו (Barco), ברשה (Brescia) וקואלמג'ורה (Casalmaggiore) שבצפון, דרך רימיני, פאנו (Fano), פזארו (Pesaro) ואורטונה (Ortona) ועד נאפולי שבדרום. בשנים 1494–1504 היה שונצינו הדפוס העברי היחיד בעולם, ובין השנים 1499–1501 כלל לא הודפסו ספרים עבריים בשל רדיפות.

בשל צרותיו בסביבה הקתולית, וייתכן כי גם בשל התנכלות מצד מתחרהו, המדפיס הנוצרי דניאל בומברג מוונציה, עזב גרשם בן משה שונצינו את איטליה ב-1528, ולאחר שהות קצרה בסלוניקי התיישב ב-1530 בקונסטנטינופול, שם המשיכו

סלאוריטא

זהו הפונט היחודי בו עשו שימוש בבית הדפוס היהודי של האחים שפירא בעיירה סלאוויטא שבמערב אוקראינה, מה שנתפרסם לימים כ'דפוס סלאוויטא'. זהו פונט מעניין ויחודי, שכלל בצורתו גם כתקופה ההיא.

בית הדפוס נוסד בשנת 1792 בידי רב העיירה, רבי משה שפירא בן רבי פנחס מקוריין, ונהל על ידיו ועל ידי בנו שמואל אבא ופינחס. דפוס סלאוויטא נתפרסם במיוחד בזכות המהדורות המפוארות של התלמוד הבבלי שהודפסו בו. והוא הפך עד מהרה לשם נרדף לפאר והדר. כיום, ש"ס סלאוויטא הינו נדיר ויקר ערך, שכן בניגוד לש"ס וילנה שנדפס במהדורות רבות, נדפס ש"ס סלאוויטא בשלוש מהדורות שלמות בלבד.

מאז ש"ס סלאוויטא ועד היום, חזמה שלא נעשה שימוש בפונט זה, מה שמעלה את ערכו האמנותי וההיסטורי, משכך תופס הוא מקום של כבוד בפרויקט 'Old' והדר'. כמתבקש, הפונט מכיל גם גליפים של עיטורים ואורנמנטים שהיו בשימוש בדפוס סלאוויטא.

משקל הגיל

עיצוב האות: גרשם כהן, פראג | רסטורציה וליטוש: איתמר נחן

אבגד הוזה טיבך למ סנז סעפף צץ קרשת והחלכסרתללא: „!?!”

משקל בולד

אבגד הוזה טיבך למסנז סעפף צץ קרשת

משקל קל

אבגד הוזה טיבך למסנז סעפף צץ קרשת

משקל אדוקסט

אבגד הוזה טיבך למסנז סעפף צץ קרשת

הגדת פראג

הגדת פראג היא הגדה של פסח שהודפסה על ידי גרשם כהן בפראג בשנות רפ"ז-1526. זוהי ההגדה המצויירת המודפסת הראשונה ששרדה, ומאז הופעתה הודפסה מספר רב של פעמים. ההגדה, שהייתה הראשונה שהודפסה במדבר אירופה לאחר גירוש היהודים מספרד בשנת 1492, שימשה באבטיפוס למהדורות מאוחרות שהודפסו אחריה. אזוריה נעשו בטבנקוקה של רוזנובו עץ והיא שייבת לגרסה האשכנזית של ההגדה בה לציור יש קשר ענייני אל הפתוב, ובשלל ראשוניותה קבעה את האזורים והנושאים המרכזיים שהופיעו בהגדות שיוצרו אחריה.

עם הנושאים המופיעים בהגדה נמנים האירועים שקדמו ליציאת מצרים ובהם רחי אורים מקרא איום וטקסוים המתייחסים לעבודות רופרד שנגזרו לפני ישראל, גזרת השלבת רבנים ליאיר, ריאוד עשר המכות והבריחה ממצרים וחצויות ים סוף. בהגדה יש רגש על הרפרטים השונים והאותיות המודגשות. מופיעים בה למעלה מ-60 אזורים העשויים מחורטובי עץ ומראורים טקסוים סמליים וארמנטים תנ"כיים ורבניים ואחרים דמוקטרים בוז העבר לחוזן והגאלה העתידית מהגלות. השילוב קיים בבניית ההגדה מבחינה ספרותית, באזורים, בתוספות, בשירים

מגיד

ויגביה הקערה ואז להסיר הביצה והזרוע, ויאמר הא לחמא וכו' בקול רב, וקודם שיתחיל הא לחמא יאמר זה חרינו מוכו ומזומנו לקום המצויה לספר ביציאת מצרים, לשם יהוד קודשא בריך הוא ושמונתיה על ידי ההוא טמיר ונעלם בשם כל ישראל. ויהי נעם ארנו אלהינו עלינו ומעשה ידיו בוננה עלינו ומעשה ידיו בוננה:

תא

לחמא עניא רי אכלו אבהתנא בארעא
רמצרים. כל הכפין יירתי וייכול
כל הצריך יירתי ויפסת. השתא הבא
לשנה הבאה בארעא רישורא. השתא
עברי, לשנה הבאה בני חורין:

קזבלנקה

את הפונט המקסים הזה פגשתי לראשונה בספר שהודפס בבית הדפוס של האדון 'דוד בן אברהם עמאר' בקזבלנקה שבמרוקו, לאחר מכן נתקלתי בו בעוד פרסומים וספרים שהודפסו במרוקו ובפרזיז. אך ככל שהיפשרתי לא מצאתי את הפונט מודפס בגודל ברור שיאפשר לי את שיחזור הפונט בצורה מדוייקת. היה זה כאשר הייתי כמסע שורשים למרוקו, ארץ אבותינו, התפללנו שחרית בבית הכנסת 'סערון' בפאס, שם הפונט הזה שלט ברמה בסידורי התפילה, בדיומשים ובשלימים הפזורים בבית הכנסת, לשמחתי מצאתי בגניזת בית הכנסת פנקס ישן שם הופיע הפונט בגודל ברור שאפשר לי לשחזר את הפונט - בתוספת נופך, ולישבצו בפנינת חן בפרוייקט 'Old והדר'.

למעשה זוהי וויראציה לפונט ווילנא, משהו כמו 'פונט ווילנא מהדורת קזבלנקה'. אך לשעמי הינו יפה יותר מהמקור, חדי העין, יבחינו במבט ראשון בהן דקסום של אורזיות אלו, על בן יקרא שמו בישראל-

קזבלנקה

אבגד הוזה טי כך למ סנן סעפף צין קר שת

דהחנלסרתלל: „!?!? !”

אבגד הוזה טי כך למסנן סעפף צין קר שת

יהדות מרוקו

יהדות מרוקו היא הקהילה היהודית הגדולה בארצות ערב, ודוֹיִרְתָּה הקהילה הגדולה ביהדות ארצות האסלאם.

ראשית התנועה היהודית במרוקו מתוארכת על פי עדויות ארכאולוגיות למאה ה-2 לספירה. בערת העתיקה יהודים התגוררו בעיקר בערי החוף שלא צפון אפריקה המערבית ועסקו במיוחד במסחר. בתחילת המאה ה-8 מרוקו נכנסה תחת כנפי האסלאם. תחת השושלות המוסלמיות יהודי מרוקו ידעו תקופות פריחה תרבותית וכלכלית ותקופות של רדיפות קשות. היחס ליהודים השתנה באופן תמידי בין שליש לשליש, והם סבלו בעיקר בתקופות של אי-יציבות. לאחר גירוש ספרד של שנת 1492 המוני מוגרשים הגיעו למרוקו, ושימשו כרפיקדים משמעותיים בניהול מסחר החוץ והדיפלומטיה של הממלכה. לאחר הפיכת מרוקו למדינת הסוּרַי של

צרפת בשנת 1912 על פי רוב נהגו היהודים מביטחון רב יותר, וממעמד חברתי וכלכלי משופר.

לאורך הדורות יהדות מרוקו הייתה מרכז ליצירה תרבותית, ספרות עשירה ושירה עברית חוברו בה על ידי דורות של מלומדים יהודים. מורשת יהדות ספרד של ימי הביניים השתלבה בתרבות של יהודי מרוקו לאחר גירוש ספרד, והשפעתה ניכרת במסורת המוזיקלית, לשונות, פסיקה הלכתית, אמנות ועוד.

יהודי מרוקו שמרו על זיקת חוקה לארץ ישראל לאורך הדורות, וקבוצות של יהודים עלו לארץ והיוו חלק משמעותי מהיישוב הישן. ניצני הפעילות הציונית המודרנית הופיעו החל מראשית המאה ה-20, ואירם החלה להתגבר העלייה ממרוקו. גורמים חיצוניים כגון פרעות כנגד יהודים גם כן האיצו את קצב העלייה. לאחר הקמת מדינת ישראל ועד שנת 1967 עלו אליה למעלה מ-250,000 יהודים ממרוקו, בעוד אחרים היגרו לארצות אירופה וצפון אמריקה ובעיקר לצרפת. בראשית המאה ה-21 נותרו במרוקו עצמה כ-2,500 יהודים.

רק כאשר מצאתי
את הפונט הזה
הבנתי כמה
חיפשתי אותו!

זרק אחרי
ששיחזרתי אותו
הבנתי מדוע!

קריאת קודש

רגיל ♦ בולד ♦ ארטקסט

קריאת קודש!!

אל אחינו היקרים המעצבים בקודש
ואשר על מלאכת הדפסת הספרים

הננו בזה בקריאה נרגשת

שאו ברכה אל בתיכם ורכשו את הפונטים
המזבחרים מבית החרושת לאותיות

בית אלף'

בית היוצר לאות העברית

אל תעמדו מנגד!!!

א בג ד ה ז ח ט י כ ל מ
ם נ ו ס ע פ פ צ י ז ק ר ש ת

א בג ד ה ז ח ט י כ ל מ
ם נ ו ס ע פ פ צ י ז ק ר ש ת

א בג ד ה ז ח ט י כ ל מ
ם נ ו ס ע פ פ צ י ז ק ר ש ת

קול קורא

בולד ♦ הגיל ♦ ארטקסט ♦ צד

ישן מפני חדש

כשורה משמחת ומרנינה

לציבור המעצבים

די בכל אתר ואתר יצ"ן

(ולקרות מאה ששים)

הגנו שמחים לכשרכם כי עלה בידנו
בחסדי שמיים לשחזר הפאענט העתיק
הלזה, ולחדש ימיו כמקדם!

בגירסתו המקודית העתיקה

ובגירסת חדשה

ומלוטשה!

הביאו ברכה אל (סירות) בתיכם!

א נטע פאענט

המעצבים כקודש!

בית אלף - אותיות מדברות בעד עצמם!

משקל רגיל

אבגדהוזהטייכךלמ
סנזסעפףציןקדשת

משקל בולד

אבגדהוזהטייכךלמסנזסעפףציןקדשת

משקל קל

אבגדהוזהטייכךלמסנזסעפףציןקדשת

משקל אדמקסט

אבגדהוזהטייכךלמ
סנזסעפףציןקדשת

משקל צד

אבגדהוזהטייכךלמסנזסעפףציןקדשת

ישן מפני חדש

תפילת ישרים

בולד • רגיל

זהו הפונט המופיע באחד הסידורים הנפוצים עליהם נדלנו - 'סידור תפילת ישרים'. אמנם לא כל האותיות היו ישרות, הן היו שבורות ורחפרות, אך היה בהן חן ותום משוכב נפש, עוד בילדותי רחיה לי חלום לשהזור את הפונט הזה, והנה הוא כאן לפניכם, איני יודע עד כמה הוא שימושי, אך בוודאי הוא יהווה רבים מאיתנו אל נירוחו של בית הכנסת הישן, עם הספרים העתיקים והרהיטים המתקלפים.

ע"צוב מוקפד אותיות מסוקרות ומעוצבות ביד אמן
במטרה לייצר כל אות יפה לחוד וביחד, ועם זאת לשמור
על הקריאות והאזוהות ביצוע מלוטש בהתאם לע"צוב
המוקפד, גם הפונט ע"צמו נבנה בטכנולוגיות מתקדמות
בתצוות אופטימלי והקפדה על הפרטים הקטנים. ריווח
יהודי שיצט ריווח יהודית היוצרת קריאת בהירה ונעימה
לעין ללא מרווחים מיותרים בין אות לאות המכבידים
את הקריאת ועלות מדבית אפן יצירת הפונט נעשה
תוך הקפדה על מנימוס נקודות וקטוה מה שאוד
פחות משאבי זכרון מהתוכנות הגרפיות. גיקוד
קטן ומדוייקה ניקוד כמוכן מדוייק אך גדלותו היא
מידתו הקטנה, במידה כזו שאינו מפריע לקריאה
ואע מיצק בע"ע. נבישות ודעמות הפונט מכיל בתוכו
כסטנדרט סט גלפים אלטרנטיביים כגון אותיות מהארבות
מתקפלות ומשתלבות - בלחיצת מקש. נוסטלגיה מבחר
פונטים היסטוריים ונוסטלגיים במרקם עתיק מהמישורחים
שבתתי הדפוס היהודיים במאות האחרונות. חדיש מפני י"ע
רסטורציה מדוייקת לטיפוס אות עתיקים ויהודיים שגשגו
ברבות השנים, תוך שמירה על החן והנוסטלגיה של אותיות
אלו. אות העיטוד לחלק מהפונטים ע"צב מיטקל נוסף -
מעוטר. וראציה אמנותית לפונט לאות פתיח וכדו, טעם
של אות מבחר אותיות פתיח מפוארות ורחוקות, למיתוג
ולחזמת כבוד להטבעות זהב, חיתוכי ליזר ולדפקות יוקרה,
פאר והדרמבחר פונטים לע"צוב כריכות ספרים תורתיים
להטבעות והשכחות שעושים את ההבדל בין ספר הגיל
לספר מפואר. ארטקסט לחלק מהפונטים ע"צב מיטקל נוסף
- ארטקסט. וראציה אמנותית לפונט לכותרות וכדו

משקל רגיל

עיצוב האות: לא ידוע | רסטורציה: איתמר נחן

אבגד הוזה טיכך למ
סנן סעפף צץ קר שת
והחלנסרת ללא : , . ! ? " ' * ✎

משקל כולד

אבגד הוזה טיכך למ
סנן סעפף צץ קר שת

הן היו שבורות וחסרות, אך היה בהן חן ותום
משובב נפש, עוד בילדותי היה לי חלום לשחזר
את הפונט הזה, והנה הוא כאן לפניכם, איני יודע
עד כמה הוא שימושי, אך בוודאי הוא יחזיר רבים
מאותנו לניחוחו של בית הכנסת הישן,
עם הספרים העתיקים והרהיטים המתקלפים.

פרנקנתן

בולד • קל • רגיל • לא רגיל • ארטקסט

עיבוד מחודש לפרנקריל הוטיק

פרנק - רידגל, הפונט המיתולוגי, אורנו עיצבו ופיתחו רפאל פרנק ואוטו ריהל, שהפך עם צאתו לאור לאחד הפונטים הנפוצים ביותר בספרות העברית והיהודית. למען האמת, את אורניות הא' ב' למדנו באותיות אלו, לרענו, אחת הסיבות לקריאותו של הפונט הזה הינה מפני שזוהי הצורה הראשונה של אותיות הא' ב' אליה נחשפנו לראשונה בגיל רך.

גילוי נאות: מעולם לא נמנענו על חובבי הפרנקריל. עשיתי בו שימוש אך במידות האפשר, היו מספר אלמנטים בפונט שהציקו לי כמו חוסר אחידות והעדר עדינות. היה בו משהו קר ומתכתי, פונט 'יקה' כזוה... ברסטורציה הזו השתדלתי לתקן את האלמנטים הללו והנה התוצאה לפניכם. ניתן בהחלט לומר שזוהו רואט ביני לבין רפאל פרנק ז"ל.

כמו"כ, עיצבתי לפונט עוד שני משקלים אומונותיים, 'ארטקסט' ו'לא רגיל'.

משקל כולד

עיצוב האות במקור: רפאל פרנק, אוטו ריהל | עיצוב מחודש: איתמר נחן

אבגד הוזה טי כ כך ל מ
ס נן ס ע פ פ צ צן ק קר ש ת

משקל הגיל

אבגד הוזה טי כ כך ל מ ס נן ס ע פ פ צ צן ק קר ש ת

משקל קל

אבגד הוזה טי כ כך ל מ ס נן ס ע פ פ צ צן ק קר ש ת

משקל אדמקסט

אבגד הוזה טי כ כך ל מ
ס נן ס ע פ פ צ צן ק קר ש ת

משקל לא דגיל

אבגד הוזה טי כ כך ל מ
ס נן ס ע פ פ צ צן ק קר ש ת

רפאל פרנק 1867 – 1920

פרנק נולד בעיירה אישנהאוזן (Ichenhausen) שליד אוגסבורג בכוואריה, כילד שלישי למשפחה מרוכת ילדים, בנם של גרזון פרנק ואמאלי לבית קרמר. אביו גרשון עסק במסחר בעתיקות, ואמו התעניינה במוזיקה וניגנה בעצמה. פרנק למד נגינה בכינור וכפסנתר אצל אחד משכניו. מורה זה שכנע את אביו לשלחו למינכן לשם לימוד מוזיקה. כמינכן התגורר פרנק אצל קרובי משפחה, אולם כיוון שהלימודים היו יקרים מדי, לקח אותו אביו חזרה לאיכנהאוזן. לאחר מכן למד פרנק במכינה לסמינר, וב-1884 החל לימודיו בסמינר למורים בקלן. עם תום לימודיו עסק בהוראה ככמה ערים בגרמניה, בשנת 1895 עבר לעיר האלה ועסק גם שם בהוראה. תחומי התמחותו היו בוטניקה, מדעים, ומוזיקה, לאחר שסיים את הסמינר התמקד בתחביבים נוספים, בהם ספרות, היסטוריה וכמיוחד עברית. בשנת 1903 הגיע לעיר לייפציג ושימש בה כחזן הראשי של הקהילה היהודית.

כשרונו האמנותי הצטרף לבקיאותו בעברית ומכאן הגיע לעיסוק בעיצוב גופנים. בשנת 1910 עיצב את הגופן פרנק-ריהל, הנקרא על שמו ועל שם אוטו ריהל שהיה אחראי על פיתוח הגופן ושיווקו לבתי דפוס. בעקבות פרוץ מלחמת העולם הראשונה, שבה נפצע בנו יחידו, לא הצליח פרנק לממש את רוב תוכניותיו.

פרנק נפטר בלייפציג ממחלה בשנת 1920, בגיל 53, והוא טמון בבית העלמין היהודי הישן בעיר.

פונט הוא כמו שיר

לכל אמן יש את הביצוע שלו

!

גרסת כיסוי (קאבר) Cover version

גרסת כיסוי, היא יצירה מחודשת לשיר של אמן אחר על ידי אמן אחר. לעתים קרובות גרסת הכיסוי דומה למקור, אך מבוצעת בצורה או בסגנון מוזיקלי שונה, ולכן היא מוגדרת כגרסת כיסוי. ישנם מקרים בהם אמן מבצע גרסה שונה לשיר שלו עצמו, וגרסה זו נקראת גרסת כיסוי, על אף שהשיר מבוצע על ידי האמן המקורי. לעתים האמנים המבצעים את גרסת הכיסוי נוטים להעניק לשיר נופך אישי.

רפאל פרנק

פרנק נולד בעיירה אישנהאוזן (Ichenhausen) שלייד אאוגסבורג בבוואריה, כילד שלישי למשפחה מרובת ילדים, בנם של גרוון פרנק ואמאלי לבית קרמר. אביו גרשון עסק במסחר בעתיקות, ואמו התעניינה במוזיקה וניגנה בעצמה. פרנק למד נגינה בכינור ובפסנתר אצל אחד משכניו. מורה זה שכנע את אביו לשלוח למינכן לשם לימוד מוזיקה. במינכן התגורר פרנק אצל קרובי משפחה, אולם כיוון שהלימודים היו יקרים מדי, לקח אותו אביו חזרה לאיכנהאוזן. לאחר מכן למד פרנק במכינה לסמינר, וב-1884 החל לימודיו בסמינר למורים בקלן. עם תום לימודיו עסק בהוראה בכמה ערים בגרמניה, בשנת 1895 עבר לעיר האלה ועסק גם שם בהוראה. תחומי התמחותו היו בוטניקה, מדעים, ומוזיקה, לאחר שסיים את הסמינר התמקד בתחביבים נוספים, בהם ספרות, היסטוריה ובמיוחד עברית. בשנת 1903 הגיע לעיר לייפציג ושימש בה כחזן הראשי של הקהילה היהודית.

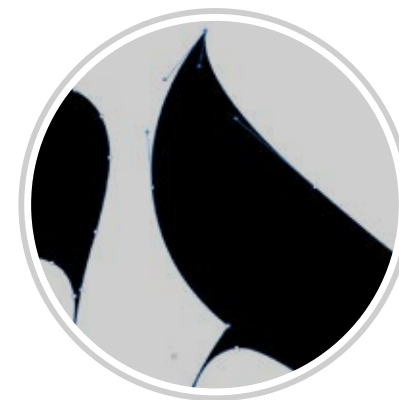
כשרונו האמנותי הצטרף לבקיאותו בעברית ומכאן הגיע לעיסוק בעיצוב גופנים. בשנת 1910 עיצב את הגופן פרנק-ריהל, הנקרא על שמו ועל שם אוטו ריהל שהיה אחראי על פיתוח הגופן ושיווקו לבתי דפוס. בעקבות פרוץ מלחמת העולם הראשונה, שבה נפצע בנו יחידו, לא הצליח פרנק לממש את רוב תוכניותיו.

הנועזות

חינה חלק בקרתי נפרד

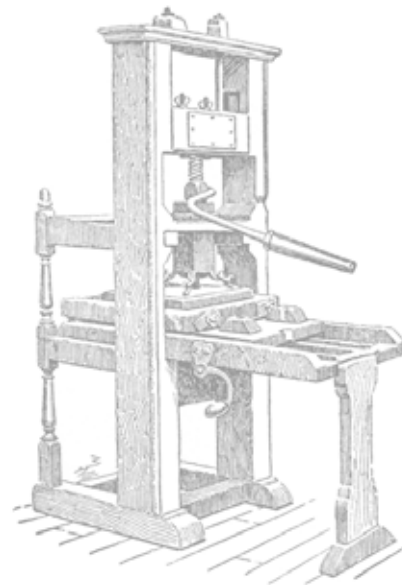
מהאמנות

טיפוגרפיה

יעילות מרבית

אופן יצירת הפונט נעשה תוך הקפדה על מינימום נקודות וקטור, מה שצורך פחות משאבי זכרון מהתוכנות הגרפיות.

אבגד הוזזה טי יכך למ
םגז טע עכ פק צי קר ששת

אבגד הוזזה טי יכך למ
םגז טע עכ פק צי קר ששת

אבגד הוזזה טי יכך למ
םגז טע עכ פק צי קר ששת

אבגד

הללויה

הפונט היפהיפה הזה, הינו רסטורציה של כתב היד
בהגדת וולף הידועה, לא קרה היתה מלאכת השיחזור,
היות ולכל אורח היו כמה וויראציות ודוטיות, ואכן, לחלק
מהאציות עיצבתי גם גליפים אלטרנטיביים, בקיצור, התוצאה
היתה שווה את המאמץ - הללויה.

טקס
קלוע

וכאבר ליום טוב ומאפלה לאור
נדור ומשעבוד לנאולה ונאמר
לפניו הללויה:
הללויה
הללו עבדי יי
הללו את שם יי יהי שם יי מנו רך
מעתה ועד עולם ממזרח שמש
עד מבוא מהלל שם יי רם על
כל גוים יי על השמים נבדו מי
כיי לאינו הכנניה לישבת המי
המשפילי לראות בשמים ונארץ

על המעמד אנ
כועס כנאן

הגדה

אבגדהזחטיכךלמ סנזסעפףצץקשת אבבכמנפפצצת דהחולסרתלא:..!?"! ❖👉👈

הגדת וולף

הגדת וולף נכתבה ככל הנראה באוויניון שבצרפת במאה ה-14, אך לפי נוסח ההגדה הספרדי-פרובאנסאלי, כאשר משולבים בה גם מנהגים מצרפת. היא מורכבת מ-36 דפי קלף, היא כתובה בכתב יד ומאירת בשוליה בציורים של דמויות אנושיות. להגדה נוסף פיזט שבו כל בית מכיל פסקה על החיים בגולה ופסקה על ארץ ישראל, שבא לבטא את החיבור לציון. מעתיק ההגדה ובעליה הראשון היה יעקב בן שלמה צרפתי, רופא ומחבר יהודי, שכתבים שלו נשמרו עד ימינו.

מדרום צרפת נדדה ההגדה עד שהגיעה ללייפציג בשנת 1889, שם נרכשה על ידי האספן היהודי אלברט וולף, שעל שמו היא נקראת. ב-1907 העניק וולף את ההגדה במתנה לקהילה היהודית בברלין, שם היא הופקדה למשמרת במוזיאון היהודי. ההגדה נשמרה שם עד 1938, ואז אבדה כאשר הוחרמה על ידי הנאצים בליל הבדולח.

אז התחיל עוד מסע נדודים שלה: היא הועברה לגלאץ שבפולין יחד עם עוד אוצרות יהודיים, ובשנת 1948 הועברה ל"מוסד ההיסטורי היהודי בוורשה".

מסע הנדודים מסתבך כאשר בשנת 1984 הושאלה ההגדה לתערוכה בארה"ב ונעלמה (כנראה הועלמה) בדרך חזרה, אך נתגלתה מחדש כעבור כמה שנים כשהוצעה במכירה פומבית בזנבה. מאבק משפטי בן מספר שנים התנהל סביבה, כשהקונגרס היהודי העולמי, שייצג את הקהילות היהודיות של ברלין, הגיש תביעה נגד המוכרים, שאליה הצטרפה גם ממשלת פולין. אם התביעה תוכתר בהצלחה, הסכימו התובעים, הגדת וולף תימסר לספרייה הלאומית. אחרי שבע שעות מאבק משפטי ושלוש ערכאות משפטיות זכו התובעים, וההגדה הנדירה הועברה מבית המשפט בזנבה לשגרירות פולין בשווייץ, והובאה אל הספרייה הלאומית בירושלים ב-15.1.97.

מגיד

ויגביה הקערה ואין להסיר הכיפה והזרוע, ויאמר הא לחמא וכו' בקול רם, וקודם שיתחיל הא לחמא יאמר זה הריני מוכן ומזומן לקיים המצוה לספר ביציאת מצרים, לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה על ידי ההוא טמיר ונעלם בשם כל ישראל. ויהי נעם ארני אלקיע עליע ומעשה ידיע כונעה עליע ומעשה ידיע כונעה:

הא

לַחֲמַא עֲנִיא דִּי אֶכְלוּ אֲבֵהֲתַנָּא בְּאַרְעָא
דְּמִצְרַיִם. כָּל דְּכִפֵּין יִירֵתִי וַיִּיכֹר
כָּל דְּצָרִיד יִיתִי וַיִּפְסַדֵּת. הַשְּׁתָא הִכָּא
לְשָׁנָה הַבָּאָה בְּאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל. הַשְּׁתָא
עֲבָדִי, לְשָׁנָה הַבָּאָה בְּנֵי חוֹרִין:

הַכְּתוּב

שחזור של כתב היד הנדיר של 'כתר ארם צובא' בשונה משחזור פונט מדפוס ישן, בכתב יד יש לכל אות ואות כמה וכמה וויראציות והטיות שונות, נעשתה כאן מלאכת מחשבת מרובה למצוא לכל אות את הצורה ההופעה המיטבית והקריאה ביותר שלה, ואכן, היה שווה את המאמץ, דהתוצאה לפניכם, פונט יפהפרו, קריא ובהיר עם חן וקסם עתיק ויחודי.

אבגד הוזה טיכך למ סנזס עפפ צץ קר ש ת

ד ה ח ל ס ר ת ל ל : , , ! ? " ' ׀ ׀

משקל קל

אבגד הוזה טיכך למסנזס עפפ צץ קר ש ת

משקל קליל

אבגד הוזה טיכך למסנזס עפפ צץ קר ש ת

כתר ארם צובא

כתר ארם צובא הוא כתב יד חשוב של התנ"ך, שנכתב בטבריה על פי כלליו המסורה הטברנית, ככל הנראה בשנת 930 לערך. חוקרי המקרא רואים בכתב יד זה את הנוסח המדויק ביותר של התנ"ך, בשל ההתאמה הפנימית המדויקת בין הנוסח עצמו לבין הערות המסורה הנמצאות בו. לדעת חלק מהחוקרים זהו ספר התורה שהרמב"ם העיד על דיוקו. הספר נרד בין קהילות יהודיות שונות, בתחילה בירושלים ובקהיר ולאחר מכן בחלב עד שנעלם בפריעות ביהודי חלב בסוף 1947. כעבור כעשר שנים הגיע "הכתר" כשהוא קרוע וחסר לידו נשיא מדינת ישראל, יצחק בן צבי. כתב היד הופקד במכון בן צבי ובהמשך הועבר לספרייה הלאומית

ולאחר מכן למחזיאון ישראל. הוא מוצג כיום בהיכל הספר. הכתר נכתב בטבריה על ידי שלמה בן-בויאעא הסופר בצורת "מצחף". לאחר כתיבת נוסח האותיות על ידי ה"סופר", הוסיף ה"מסרן" אהרן בן אשר את שלושת המרכיבים המובהקים של המסורה הטברנית: ניקוד, טעמים וציוני מסורה, וגם תיקן את נוסח האותיות (שכתב הסופר בן - בויאעא) על פי הערות המסורה. הספר נועד להיות מעין מדריך ומראה מקום ולכן נכתב בספר כרוך ולא בצורת מגילה, כדי שניתן יהיה לדפדף בו ללא המאמץ הכרוך בגלגול הקלף. הוא נכתב בדיו סת"ם שאי

אפשר למחקו בלי להשאיר סימנים, המורכב משרף עצים טחון מעורב בכרזל גופרתי ובפיח שחור, על דפי קלף עשויים מעור פרה או עז. בשולי הדפים כתב בן אשר אלפי הערות וזעירות. כמאה שנה לאחר שנכתב, נוסף לכתר קולופון בנוסח זה: זה המצחף השלם של עשרים וארבעה ספרים שכתב... שלמה הנרע בכך-בויאעא הסופר... וניקד ומסר אותו... החכם הנבון, ארון הסופרים ואבי החכמים וראש המלמדים... מר רב אהרן בן מר רב אשר... סגולת הקראים השוכנים בהר ציון... קודש לה' לא ימכר ולא יגאל... ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

א בראשית ברא אלהים את
ב השמים ואת הארץ: והארץ
ג היתה תהו ובהו וחסך
ד על-פני תהום ורוח אלהים
ה מרחפת על-פני המים:
ו ויאמר אלהים יהי אור ויהי-
ז אור: וירא אלהים את-האור
ח כי-טוב ויבדל אלהים בין
ט האור ובין החשך: ויקרא
י אלהים | לאור יום ולחשך
יא קרא לילה ויהי-ערב ויהי-
יב בקר יום אחד:
יג ויאמר אלהים יהי רקיע
יד בתוך המים ויהי מבדיל בין
יז מים למים: ויעש אלהים
יח את-הרקיע ויבדל בין המים
יט אשר מתחת לרקיע ובין
כ המים אשר מעל לרקיע
כא ויהי-כן: ויקרא אלהים
כב לרקיע שמים ויהי-ערב
כג ויהי-בקר יום שני:
כד ויאמר אלהים יקוו המים
כה מתחת השמים אל-מקום
כו אחד ותראה היבשה ויהי-כן:
כז ויקרא אלהים | ליבשה ארץ

א ולמקוה המים קרא ימים
ב וירא אלהים כי-טוב:
ג ויאמר אלהים תרשא הארץ
ד רשא עשב מזריע זרע עץ
ה פרו עשה פרו למיננו אשר
ו זרעו-בו על-הארץ ויהי-כן:
ז ותוצא הארץ רשא עשב
ח מזריע זרע למינהו ועץ
ט עשה-פרו אשר זרעו-בו
י למינהו וירא אלהים כי-
יא טוב: ויהי-ערב ויהי-בקר
יב יום שלישי:
יג ויאמר אלהים יהי מארת
יד ברקיע השמים להבדיל בין
יז היום ובין הלילה והיו לאתת
יח ולמועדים ולימים ושנים:
יט והיו למארות ברקיע השמים
כ להאיר על-הארץ ויהי-
כא כן: ויעש אלהים את-שני
כב המארת הגדלים את-הפאור
כג הגדל לממשלת היום ואת-
כד הפאור הקטן לממשלת
כה הלילה ואת הפוכבים:
כו ויתן אתם אלהים ברקיע
כז השמים להאיר על-הארץ:
כח ולמשל ביום ובלילה

א ולהבדיל בין האור ובין
ב החשך וירא אלהים כי-טוב:
ג ויהי-ערב ויהי-בקר יום
ד רביעי:
ה ויאמר אלהים ישרצו המים
ו שרצ נפש חיה ועוף יעופף
ז על-הארץ על-פני רקיע
ח השמים: ויברא אלהים את-
ט התנינם הגדלים ואת כל-
י נפש החיה | הרמשת אשר
יא שרצו המים למינהם ואת
יב כל-עוף פגף למינהו וירא

שבת

137

בשנת ה'תקפ"ח (1807) הודפסו בלודז' שתי גרסאות של ספר שבת
בשנים 1449-1487 בערך. במסגרת התמורה מהג' ד"ר של מסר
מס' א"ת א"ת ה"א א"ת ד"ר. בעשרה מהם נשמרו עד היום בעברם
ועם בעזרת הספריה הציבורית והמכון לביטול אשמת גורון
רבות נכתבו אגרות אגרות נכתבו נכתבו נכתבו נכתבו נכתבו
האם ששמעתי. הן נכתבו בלודז' בלודז' בלודז' בלודז' בלודז'
באישור מרדכי שמואל על תרומתו לאגודת הצמחיה של
הודו ליתר הודו שמה אלא אלא אלא אלא אלא
על מ' אגרות אגרות אגרות אגרות אגרות
על מ' אגרות אגרות אגרות אגרות אגרות
בשנת 1807

היה זה מדרש שבבל הל
ת אז לא חייבים לטבל
פעם אתה הלילה הזה
לעמים שבבל הלילות
באליהם מן השמים רב
ההלילה הזה בל
בדים היית עתה ותרין
שאלתי אה שאתה סוף

היה זה מדרש שבבל הל
ת אז לא חייבים לטבל
פעם אתה הלילה הזה
לעמים שבבל הלילות
באליהם מן השמים רב
ההלילה הזה בל
בדים היית עתה ותרין
שאלתי אה שאתה סוף

בית אֵלֶף

בית היוצר לאות העברית

www.beitalef.co.il

איחמר נתן

050-2643860

betalef2015@gmail.com